

AN COIMISIÚN
EORPACH

An Bhruiséil, 11.4.2018
COM(2018) 184 final

2018/0089 (COD)

Togra le haghaidh

TREOIR Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

**maidir le caingne ionadaíocha chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint, lena
n-aisghairtear Treoir 2009/22/CE**

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

{SWD(2018) 96 final} - {SWD(2018) 98 final}

MEABHRÁN MÍNIÚCHÁIN

1. COMHTHÉACS AN TOGRA

• Forais agus cuspóirí an togra

Tá forfheidhmiú éifeachtach rialacha AE tábhachtach do phobal na hEorpa agus tá tionchar aige ar shaol laethúil an phobail sin. Sin an fáth a bhfuil gá le córas forfheidhmiúcháin atá láidir, éifeachtúil agus éifeachtach, lena áirithiú go bhfuil dlí an Aontais Eorpaigh á chur i bhfeidhm, á chur chun feidhme agus á fhorfheidhmiú go hiomlán agus go bhfuil sásamh leordhóthanach á sholáthar do shaoránaigh.

Sa chomhthéacs seo, tá sé mar aidhm leis an togra seo Treoir 2009/22/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Aibreán 2009 maidir le hurghairí chun leasanna tomhaltóirí a chosaint¹ ("an Treoir na nUrghairí") a nuachóiriú agus a ionadú. Tá an Treoir á tiolacadh in éineacht leis an togra maidir le leasuithe spriocdhírithí ar cheithre Threoir maidir le dlí tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh² mar chuid den "Margadh Nua do Thomhaltóirí"³, a áirítear i gClár Oibre Bliantúil 2018 an Choimisiúin⁴ chun éifeachtacht an nós imeachta urghaire a fheabhsú agus cur le díothú iarmhairtí na sáruithe ar dhlí an Aontais a dhéanann difear do chomhleasanna tomhaltóirí.

Leanann an togra seo an tSeiceáil Oiriúnachta REFIT ar dhlí tomhaltóirí agus margaióchta an Aontais Eorpaigh, a foilsíodh ar an 23 Bealtaine 2017 ("Seiceáil Oiriúnachta" anseo feasta)⁵, a chumhdaigh Treoir na nUrghairí freisin, agus Tuarascáil an Choimisiúin an 25 Eanáir 2018 maidir le cur chun feidhme Mholadh 2013/396/AE ón gCoimisiún⁶ maidir le comhphrionsabail le haghaidh sásraí comhshásaimh urghaire agus cúiteacha sna Ballstáit a bhaineann le sáruithe ar chearta a dheonaítear faoi dhlí an Aontais "Tuarascáil Chomhshásaimh" anseo feasta)⁷.

Léiríonn na meastóireachtaí sin go bhfuil an riosca a bhaineann le sáruithe ar dhlí an Aontais a dhéanann difear do chomhleasanna tomhaltóirí ag méadú mar gheall ar dhomhandú agus digitiú eacnamaíoch. D'fhéadfadh trádálaithe a sháraíonn dlí an Aontais Eorpaigh difear a dhéanamh do na mílte nó na milliúin tomhaltóirí fiú leis an bhfógra míthreorach céanna nó leis na téarmaí caighdeánacha éagóracha i gconradh i roinnt earnálacha eacnamaíocha difriúla. Ó tharla go bhfuil méadú ag teacht ar thrádáil trasteorann agus ar straitéisí tráchtála ar fud an Aontais Eorpaigh, déanann na sáruithe seo níos mó difir freisin do thomhaltóirí i níos mó ná Ballstát amháin. Thairis sin, léiríodh sa Tuarascáil Chomhshásaimh nach bhfuil

¹ IO L 110, 1.5.2009, lgh. 30-36

² COM(2018) 185, Treoir ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leasaítear Treoir 93/13/CEE an 5 Aibreán 1993, Treoir 98/6/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoir 2005/29/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Treoir 2011/83/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le forfheidhmiú agus nuachóiriú níos fearr rialacha cosanta tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh.

³ Féach an tAitheasc ar Staid an Aontais agus Litir Intinne chuig Uachtarán na Comhairle agus Parlaimint na hEorpa, ar fáil ag: https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_en.

⁴ COM(2017) 650 final.

⁵ Chumhdaigh an tSeiceáil Oiriúnachta an Treoir maidir le Téarmaí Éagóracha Conartha 93/13/CEE, an Treoir maidir le Díolacháin agus Ráthaíochtaí do Thomhaltóirí 1999/44/CE, an Treoir maidir le Tásca ar Phraghsanna 98/6/CE, an Treoir maidir le Cleachtais Tráchtála Éagóracha 2005/29/CE agus Treoir na nUrghairí 2009/22/CE. Féach na torthaí in SWD (2017) 208 final agus SWD (2017) 209 final an 23.5.2017, ar fáil ag: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332.

⁶ IO L 201/60, 26.7.2013.

⁷ COM(2018) 40 final.

foráil déanta fós ag roinnt Ballstát maidir le sásraí comhshásaimh cúiteacha atá saincheaptha le haghaidh cásanna díobhála do shlua mór daoine. Sonraíodh sa Tuarascáil rún an Choimisiúin bearta leantacha a dhéanamh bunaithe ar an measúnú ar Mholadh 2013 le béim ar leith ar shásamh tomhaltóirí agus gnéithe forfheidhmiúcháin Threoir na nUrghairí a neartú.

Ó 1998, nuair a glacadh le Treoir na nUrghairí den chéad uair⁸, fágann an ionstraim sin ón Aontas Eorpach gur féidir le heintitis cháilithe arna n-ainmniú ag na Ballstáit, cosúil le heagraíochtaí tomhaltóirí nó comhlachtaí poiblí neamhspleácha, caingne ionadaíocha a dhéanamh chun combheasanna tomhaltóirí a chosaint agus é mar phríomhaidhm sárúithe intíre agus trasteorann araon de dhlí tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh a liostaítear ina Iarscríbhinn I a stopadh. Tá Treoir na nUrghairí códaithe ag Treoir 2009/22/CE, atá i bhfeidhm faoi láthair. Leasaíodh Treoir na nUrghairí go deireanach le Rialachán (AE) 2018/302 maidir le gheobhlócaí⁹ chun an Rialachán sin a áireamh in Iarscríbhinn I.

Deimhníodh i dtuarascálacha ón gCoimisiún in 2008 agus 2012 ar chur i bhfeidhm Threoir na nUrghairí, agus dheimhnigh Seiceáil Oiriúnachta 2016-2017 freisin, tábhacht na Treorach. Ba é an chonclúid sa tSeiceáil Oiriúnachta, áfach, go raibh easnaimh shuntasacha sa Treoir, a leanfadh de bhac a chur ar a héifeachtacht iomlán agus a bheadh ina gcúis lena húsáid fho-optamach, dá bhfágfaí na heasnaimh gan aghaidh a thabhairt orthu. Fiú i mBallstáit ina meastar go bhfuil urghairí éifeachtach agus in úsáid go forleathan, níl leas iomlán á bhaint as acmhainneacht na Treorach mar gheall ar roinnt eilimintí nach dtugtar aghaidh orthu go leordhóthanach. Is iad na príomheasnaimh a raon feidhme teoranta, éifeachtaí teoranta cinntí urghaire ar shásamh do thomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh agus costas agus fad an nós imeachta (féach roinn 3 mar a bhfuil forléargas ar na torthaí).

Tá an gá atá le gníomhaíocht AE maidir le comhshásamh aitheanta ag Parlaimint na hEorpa freisin. I Réiteach 2012 'I dTreo Cur Chuige Comhleanúnach Eorpach i ndáil le Comhshásamh'¹⁰, tharraing Parlaimint na hEorpa aird ar an ngá atá le cur chuige cothrománach san Aontas Eorpach i ndáil le comhshásamh, trí bhéim a leagan ar shárú ar chearta tomhaltóirí, bunaithe ar thacar coiteann de phrionsabail a urramaíonn traidisiúin náisiúnta dlí agus a sholáthraíonn bearta cosanta chun dlíthíocht mhí-úsáideach a sheachaint. Leagadh béim sa Réiteach ar na tairbhí a d'fhéadfadh a bheith ag baint le comhghníomhartha breithiúnacha i dtaca le costais níos ísle agus deimhneacht dhlíthiúil mhéadaithe d'éilítheoirí, do chosantóirí agus don chóras breithiúnach araon, chun dlíthíocht ar leith bainteach le héilimh chosúla a sheachaint. I Moladh 2017 chuig an gComhairle agus chuig an gCoimisiún i ndiaidh an fhiosrúcháin ar thomhais astaíochtaí san earnáil mótarfheithiclí¹¹, d'iarr Parlaimint na hEorpa ar an gCoimisiún reachtaíocht a mholadh bunaithe ar chóras comhchuibhithe comhshásaimh do thomhaltóirí an Aontais Eorpaigh, bunaithe ar dhea-chleachtais laistigh agus lasmuigh den Aontas Eorpach. Chuirfeadh sé sin deireadh leis an staid reatha a chiallaíonn go bhfuil easpa cosanta ina lán Ballstát nach gceadaíonn dóibh a gcearta a fhorfheidhmiú go comhpháirteach. Tá Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa tar éis tacú freisin le gníomhaíocht AE maidir le comhshásamh le blianta fada agus d'iarr sé reachtaíocht ina thuairim ar Mholadh 2013 an Choimisiúin, agus tharraing sé aird ar an tábhacht a bhaineann le comhshásamh urghaire agus cúiteach araon.

⁸ IO L 166, 11.6.98, lch. 51.

⁹ Rialachán (AE) 2018/302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 28 Feabhra 2018 maidir le haghaidh a thabhairt ar gheobhlócaí nach bhfuil údar cuí léi agus ar chineálacha eile idirdhealaithe bunaithe ar náisiúntacht, áit chónaithe nó áit bhunaithe custaiméirí laistigh den mhargadh inmheánach agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 agus (AE) 2017/2394 agus Treoir 2009/22/CE IO L 60 I, 02.03.2018, lch. 1.

¹⁰ 2011/2089(INI).

¹¹ 2016/2908(RSP).

Tugtar aghaidh sa togra seo ar na fadhbanna aitheanta sin a chuireann isteach ar chur i bhfeidhm éifeachtach agus éifeachtúil Threoir reatha na nUrghairí.

Go hachomair, seo a leanas aidhmeanna an togra:

- **Raon feidhme** - Leathnófar raon feidhme na Treorach chun ionstraimí eile cothrománacha agus earnáilsonracha an Aontais Eorpaigh a chumhdach, ionstraimí atá ábhartha do chosaint comhleasanna tomhaltóirí in earnálacha eacnamaíocha difriúla cosúil le seirbhísí airgeadais, fuinneamh, teileachumarsáid, sláinte agus an comhshaol. Chiallódh an leasú seo go mbeadh an nós imeachta níos freagrúla don speictream leathan sárúithe sna hearnálacha eacnamaíocha áit a bhféadfadh tionchar a bheith ag cleachtais neamhdhleathacha trádálaithe ar líon mór tomhaltóirí.
- **Caingne ionadaíocha á dtabhairt ag eintitis cháilithe** – Cuireann an togra le cur chuige reatha Threoir na nUrghairí a chumasaíonn 'eintitis cháilithe' ainmnithe ag na Ballstáit chun caingne ionadaíocha a thabhairt. Faoi togra, caithfidh na heintitis cháilithe seo íoschritéir chluí a chomhlíonadh (caithfidh siad a bheith bunaithe go cuí, de charachtar neamhbhrabúis agus leas dliteanach acu comhlíonadh dlí ábhartha an Aontais Eorpaigh a áirithiú). Le haghaidh caingne comhshásaimh cúiteacha, cheanglófaí ar eintitis cháilithe freisin a n-acmhainn airgeadais a nochtadh do na cúirteanna nó údaráis riaracháin agus tionscnamh na gcistí atá ag tacú leis an ngníomhaíocht. Beidh de chumhacht ag na cúirteanna agus údaráis riaracháin na socruithe a bhaineann le maoiniú tríú páirtí a mheas.
- **Éifeachtúlacht an nós imeachta** – Cuirfidh an togra de cheangal ar Bhallstáit 'luas cuí' nósanna imeachta a áirithiú mar aon le costais nós imeachta atá ró-ard a sheachaint ionas nach bac airgeadais iad a bheadh mar bhonn le caingne ionadaíocha a thabhairt. Cuirfear tomhaltóirí ar an eolas go cuí faoi thoradh na gcaingne ionadaíocha agus conas a bhainfidh siad tairbhe astu. Cuirtear comhshocraíochtaí lasmuigh den chúirt, faoi réir grinnscrúdaithe cúirte nó údaráis riaracháin, chun cinn sa togra freisin. Glacfar le cinntí críochnaitheacha cúirt nó údarás go bhfuil an dlí sáraithe ag trádálaí mar fhianaise dhoshéanta i gcaingne sásaimh (laistigh den Bhallstát céanna) nó mar thoimhde infhrisnéise gur tharla an sárú (le haghaidh cásanna a thabharfar i mBallstát eile).
- **Sásamh urghaire agus cúiteach** – Cumasóidh an togra eintitis cháilithe chun caingne ionadaíocha a thabhairt ag lorg cineálacha difriúla beart mar is iomchuí, ag brath ar imthosca an cháis. Áirítear ina measc bearta eatramhacha nó cinntitheacha chun cleachtas trádálaí a stopadh agus a thoirmeasc, má mheastar gur sárú ar an dlí atá i gceist, agus bearta a dhíothaíonn éifeachtaí leantacha an tsáraithe. D'fhéadfaí go n-áireofaí ordúithe sásaimh agus cinntí dearbhaitheacha i measc éifeachtaí leantacha an tsáraithe lena mbunaítear dliteanas an trádálaí i leith na dtomhaltóirí a ndearna na sárúithe díobháil dóibh.

De ghnáth, ba cheart go mbeadh eintitis cháilithe i dteideal caingne ionadaíocha a thabhairt ag lorg ordú sásaimh a chuireann an trádálaí faoi oibleagáid cúiteamh, deisiú, athsholáthar, laghdú praghsanna, foirceannadh conartha nó aisíocaíocht an phraghais a íocadh, *inter alia*, a sholáthar de réir mar is iomchuí.

Tá sé riachtanach freisin, áfach, solúbthacht a sholáthar do na Ballstáit má tá sé casta, de bharr saintréithe a ndíobhála aonair, cainníochtú a dhéanamh ar an díobháil do na tomhaltóirí lena mbaineann an chaingean ionadaíoch. I gcásanna den sórt sin, beidh deis ag Ballstáit cúirteanna nó údaráis riaracháin a chumhachtú chun a chinneadh an eiseofar cinneadh dearbhaitheach, seachas ordú sásaimh, maidir le dliteanas an trádálaí i leith na dtomhaltóirí a ndearna sárú ar dhlí an Aontais díobháil dóibh, is féidir dul ar a iontaoibh go díreach i gcaingne sásaimh ina dhiaidh.

Níor cheart go mbeadh solúbthacht den sórt sin ar fáil, áfach, i gcineálacha sonracha cásanna atá leiththeadach i gcásanna díobhála do shlua mór daoine de shaghas B2C go háirithe. Áirítear sa chéad chineál na cásanna ina bhfuil na tomhaltóirí lena mbaineann an cleachtas céanna inaitheanta agus inar bhain díobháil inchomparáide do na tomhaltóirí i ndáil le tréimhse ama nó ceannach, i gcás conarthaí fadtéarmacha tomhaltóirí. Baineann an dara cineál le 'cásanna íseal-luacha' inar bhain caillteanas chomh beag sin do líon tomhaltóirí go mbeadh sé díréireach nó neamhphraiticiúil an sásamh a dháileadh ar na tomhaltóirí. Mar sin féin, ba cheart don trádálaí a rinne sárú cúiteamh a íoc i leith na ndamáistí déanta. Dá bhrí sin, ba cheart an sásamh a dhíriú ar chuspóir poiblí chun freastal a dhéanamh ar chomhleasanna tomhaltóirí.

- Aimsítear cothromaíocht sa togra seo **idir rochtain ar cheartas a éascú chun leasanna tomhaltóirí a chosaint agus cosaintí leordhóthanacha ó dhlíthíocht mhí-úsáideach a áirithiú**. Is cosaint láidir i gcoinne caingne suaibhreasacha í samhail mholta na gcaingne ionadaíocha, samhail nach mór d'eintitis cháilithe laistigh di a bheith ainmnithe ag na Ballstáit de réir íoschritéir chluí. Beidh Ballstáit eile nó an Coimisiún in ann inni faoi eintitis cháilithe a bhfuil seasamh dlí acu i mBallstáit eile a chur in iúl. I gcaingne sásaimh ní mór eintitis cháilithe a bheith trédhearcach maidir lena foinse maoiniúcháin chun an chúirt nó údarás riaracháin a chumasú lena áirithiú nach mbaineann aon choinbhleachtaí leasa nó rioscaí mí-úsáide le cás ar leith. Thairis sin, má thugtar an chaingean ionadaíoch i gcrích le socraíocht, déanfaidh an chúirt nó an t-údarás grinnscrúdú ar dhlíthiúlacht agus ar chothroime an toraidh sin lena áirithiú go gcuirtear san áireamh leasanna gach páirtí lena mbaineann.

- **Comhsheasmhacht le forálacha beartais atá sa réimse beartais cheana**

Cuirtear san áireamh sa togra seo Moladh an Choimisiúin an 11 Meitheamh 2013 maidir le comhphrionsabail le haghaidh sásraí comhshásaimh urghaire agus cúiteacha sna Ballstáit a bhaineann le sárúithe ar chearta deonaithe faoi dhlí an Aontais (2013/396/AE)¹². Leagtar amach sa Mholadh sin sraith comhphrionsabal le haghaidh sásraí comhshásaimh, lena n-áirítear caingne ionadaíocha le haghaidh faoiseamh urghaire agus cúiteach, ar cheart go mbeadh feidhm aige maidir le sárúithe uile ar dhlí an Aontais sna réimsí beartais uile. Tá na prionsabail sa Mholadh seo neamhspleách agus ní atáirgtear sa togra seo na heilimintí nós imeachta ar fad a dtugann na prionsabail aghaidh orthu. Níl ach príomhghnéithe áirithe atá riachtanach chun creat a bhunú á rialáil ag an togra seo, togra nach mór a chomhlánú le rialacha sonracha nós imeachta ar an leibhéal náisiúnta. Ní atáirgtear roinnt eilimintí nós imeachta ón Moladh sa togra seo mar gheall ar a raon feidhme níos spriocdhírith, atá teoranta do shárúithe a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do chomhleasanna tomhaltóirí, agus gnéithe atá ann cheana i samhail na gcaingne ionadaíocha i dTreoir na nUrghairí mar atá sí faoi láthair.

Cuirtear san áireamh sa togra seo an t-athbhreithniú ar an Rialachán maidir le Comhar ar mhaithe le Cosaint Tomhaltóirí (CPC) ar glacadh leis le déanaí¹³. Tacaíonn Rialachán CPC athbhreithnithe le forfheidhmiú poiblí, agus neartaíonn an togra seo forfheidhmiú príobháideach. De réir seasaimh atá ag an gCoimisiún le fada, a bhfuil tacaíocht Pharlaimint na hEorpa aige,¹⁴ ba cheart forfheidhmiú príobháideach a bheith neamhspleách agus

¹² IO L 201/60, 26.7.2013.

¹³ Rialachán (AE) 2017/2394 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Nollaig 2017 maidir le comhar idir na húdaráis náisiúnta atá freagrach as dlíthe cosanta tomhaltóirí a fhorfheidhmiú agus Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004, IO L 345, 27.12.2017 a aisghairm.

¹⁴ Rún ó Pharlaimint na hEorpa an 2 Feabhra 2012 maidir le 'I dTreo Cur Chuige Comhleanúnach Eorpach i ndáil le Comhshásamh' (2011/2089(INI)); Moladh ó Pharlaimint na hEorpa an

comhlántach le forfheidhmiú poiblí. Le haghaidh forfheidhmiú poiblí, leagann Rialachán CPC síos an bonn le haghaidh obair chomhpháirteach na n-údarás náisiúnta cosanta tomhaltóirí chun dul i ngleic le sárúithe trasteorann. Ciallóidh athbhreithniú an Rialacháin go mbeidh forfheidhmiú poiblí trasteorann níos éifeachtaí agus tabharfar sraith aonfhoirmeach cumhachtaí do na húdaráis náisiúnta ábhartha ionas go n-oibreoidh siad ar bhealaí níos éifeachtaí lena chéile i gcoinne sárúithe forleathana, lena n-áirítear glacadh le bearta eatramhacha chun an riosca mórdhiobhála do chomhleasanna tomhaltóirí a sheachaint agus dlús a chur le scor nó toirmeasc na sárúithe a chumhdaítear leis an Rialachán seo. Ina theannta sin, cumasaíonn sé an Coimisiún Eorpach chun comhghníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin a chomhordú chun aghaidh a thabhairt ar sárúithe ar fud an Aontais Eorpaigh. Go tábhachtach, níor thug an Rialachán athbhreithnithe isteach ceart sásaimh chun tairbhe tomhaltóirí a ndearna sárúithe trasteorann, nó ar fud an Aontais Eorpaigh fiú, díobháil dóibh. Ní féidir le lucht forfheidhmiúcháin phoiblí ach gealltanais feabhais deonacha chun an díobháil a rinne sárúithe do thomhaltóirí a shásamh atá cumhdaithe ag an Rialachán a fháil nó a lorg ón trádálaí, gan dochar do cheart tomhaltóra sásamh a lorg trí mhodhanna iomchuí¹⁵. Mar sin féin, i rith na n-idirbheartaíochtaí don Rialachán, aithníodh an gá atá le bearta forfheidhmiúcháin láidre príobháideacha a bheith ag cur le forfheidhmiú poiblí. Tugtar isteach bearta sonracha a bhaineann le sásamh tomhaltóirí aonair agus le comhshásamh tomhaltóirí leis an togra seo.

Cuirtear san áireamh sa togra seo bearta reatha ar leibhéal an Aontais Eorpaigh a bhaineann le sásamh aonair, go háirithe an Treoir maidir le réiteach malartach díospóidí ar dhíospóidí tomhaltóirí (ADR)¹⁶, a áiríthíonn go bhfuil rochtain ag tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh ar chórais réiteach díospóidí ar ardchaighdeán lasmuigh den chúirt le haghaidh díospóidí conarthacha intíre agus trasteorann. Spreagtar Ballstáit freisin lena áirithiú go bhfuil comhscéimeanna ADR ar fáil. Cabhraíonn an clár réitigh díospóide ar líne bunaithe ag an gCoimisiún¹⁷ le tomhaltóirí agus le trádálaithe freisin a ndíospóidí intíre agus trasteorann maidir le hearraí agus seirbhísí ceannaithe ar líne a réiteach le cúnamh ó eintitis ADR. Tá reachtaíocht 2013 ADR/ODR saincheaptha le haghaidh caingne sásaimh aonair, cé go bhfuil Treoir na nUrghairí dírithe ar chaingne sásaimh a thugann eintitis cháilithe atá ainmnithe ag na Ballstáit le gníomhú ar mhaithe le comhleas tomhaltóirí. Sonraítear in aithris 27 de Threoir 2013 maidir le ADR le haghaidh tomhaltóirí gur cheart an Treoir a bheith gan dochar do Bhallstáit a bhfuil nósanna imeachta ADR á gcoinneáil nó á dtabhairt isteach acu déileáil go comhpháirteach le díospóidí comhionanna nó comhchosúla idir trádálaí agus roinnt tomhaltóirí agus gur cheart córas éifeachtach ann le haghaidh comhéileamh agus ADR a bheith ar fáil go héasca, agus gur cheart iad a bheith ina nósanna imeachta comhlántacha seachas comheisiacha. Tá sásraí dhlí an Aontais Eorpaigh atá le húsáid ag tomhaltóirí aonair chun a gcearta a fhorfheidhmiú leagtha amach in ionstraimí eile freisin, cosúil le Rialachán (AE) 2015/2421 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Nollaig 2015 lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 861/2007 lena mbunaítear Nós Imeachta Eorpach um Éilimh Bheaga agus Rialachán (CE) Uimh. 1896/2006 lena gcruthaítear ordú Eorpach le haghaidh nós imeachta íocaíochta¹⁸ agus i dTreoir 2008/52/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón

4 Aibreán 2017 chuig an gComhairle agus chuig an gCoimisiún i ndiaidh an fhiosrúcháin ar thomhais astaíochtaí san earnáil mótarfheithiclí (2016/2908(RSP).

¹⁵ Rialachán (AE) 2017/2394, Aithris 46 agus Airteagal 9(4)(c).

¹⁶ Treoir 2013/11/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Bealtaine 2013 maidir le réiteach malartach díospóide le haghaidh díospóidí tomhaltóirí.

¹⁷ Ar fáil ón 15 Feabhra 2016, bunaithe ar Rialachán (AE) Uimh. 524/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Bealtaine 2013 maidir le réiteach díospóide ar líne le haghaidh díospóidí tomhaltóirí.

¹⁸ IO L 341, 24.12.2015, lgh. 1-13

gComhairle an 21 Bealtaine 2008 maidir le gnéithe áirithe d'idirghabháil in ábhair shibhialta agus thráchtála¹⁹.

In éineacht leis na leasuithe atá le fáil sa togra eile a glacadh mar chuid den phacáiste "Margadh Nua do Thomhaltóirí", go háirithe na rialacha a neartaíonn pionóis agus thugann isteach leigheasanna aonair le haghaidh tomhaltóirí a ndearna cleachtais tráchtála éagóracha díobháil dóibh, feabhsóidh an meascán de leasuithe sa togra reatha comhlíonadh trádálaithe leis na rialacha cosanta tomhaltóirí is infheidhme, soláthróidh siad deiseanna sásaimh níos fearr do thomhaltóirí agus, dá réir sin, laghdóidh siad dochar don tomhaltóir.

• **Comhsheasmhacht le beartais eile de chuid an Aontais**

Tá an togra comhsheasmhach agus comhoiriúnach go hiomlán le beartais an Aontais atá ann cheana. Cuireann sé leis na nósanna imeachta urghaire agus sásaimh atá ar fáil in ionstraimí earnála trí shásra sonrach le haghaidh caingean ionadaíoch a thabhairt isteach má tá díobháil déanta nó más rud é go bhféadfaí díobháil a dhéanamh do chomhleasanna tomhaltóirí. Tacóidh forfheidhmiú níos fearr ionstraimí dhlí an Aontais atá cumhdaithe faoi raon feidhme an chur i bhfeidhm go háirithe leis na straitéisí maidir leis an Margadh Aonair Digiteach, Aontas na Margaí Caipitil, Aontas Fuinnimh agus Geilleagar Ciorclach. Ag teacht le hAirteagal 11 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, comhtháthaítear sa togra ceanglais cosanta comhshaoil, agus tá sé comhsheasmhach le Coinbhinsiún Aarhus maidir le rochtain ar fhaisnéis, rannpháirteachas an phobail sa phróiseas cinnteoireachta agus rochtain ar cheartas in ábhair chomhshaoil²⁰.

Mar shampla, i gcás de chineál Dieselgate, beidh íospartaigh de chleachtais tráchtála éagóracha, amhail fógraíocht mhíthreorach déantúsóirí gluaisteán, in ann comhleigheasanna a fháil trí chaingean ionadaíoch faoin togra seo fiú mura bhfuil creat rialála an Aontais do chineálcheadú feithiclí cumhdaithe ag Iarscríbhinn I. Ní dhearnadh foráil maidir le chomhshásamh den sórt sin faoi dhlí an Aontais roimhe seo.

Ba cheart an togra seo a chur san áireamh i mbeartais eile de chuid an Aontais. In 2015, chuir an Coimisiún togra le haghaidh Ionstraim Eorpach um Inrochtaineacht isteach a d'éiligh ar na Ballstáit a áirithiú gur féidir le comhlachtaí poiblí agus eintitis phríobháideacha a bhfuil leas dlísteanaigh acu caingean a thabhairt thar ceann tomhaltóirí. Nuair atá glactha ag na comhreachtóirí leis an togra sin, tíolacfaidh an Coimisiún, más iomchuí, togra chun an Ionstraim Eorpach um Inrochtaineacht a áireamh laistigh de raon feidhme na Treorach. Sa chás go gcinntear go bhfuil gníomhartha reachtacha nua an Aontais ábhartha do chosaint comhleasanna tomhaltóirí ba cheart an Treoir seo a leasú chun tagairt a chur in Iarscríbhinn I. Ba cheart don Choimisiún faireachán a dhéanamh ar an bpróiseas thuasluaite agus meastóireacht a dhéanamh air laistigh den chéad chleachtas tuairiscithe, cleachtas ar cheart go n-áireofaí ann measúnú ar raon feidhme na Treorach seo i gcomhthéacs forbairtí leanúnacha i margaí agus i mbeartas tomhaltóirí.

Níl dubailt sa togra seo ar na rialacha earnála atá ann cheana dá dtagraítear thuas agus ní dhéanann sé difear do na rialacha lena mbunaítear leigheasanna conarthacha agus neamhchonarthacha le haghaidh sárúithe ar dhlí an Aontais cumhdaithe ag raon feidhme an chur i bhfeidhm.

¹⁹ IO L 136, 24.5.2008, lgh. 3-8

²⁰ Daingnithe le Cinneadh 2005/370/CE ón gComhairle an 17 Feabhra 2005 maidir le tabhairt i gcrích, ar son an Chomhphobail Eorpaigh, an Coinbhinsiún maidir le rochtain ar fhaisnéis, rannpháirteachas an phobail sa phróiseas cinnteoireachta agus rochtain ar cheartas in ábhair chomhshaoil, IO L 124, 17.5.2005, lch. 1.

Ina theannta sin, tá an togra gan dochar d'ionstraimí an Aontais Eorpaigh atá ann cheana maidir leis an dlí príobháideach idirnáisiúnta, go háirithe na rialacha a bhaineann le dlínse cúirteanna agus na dlíthe is infheidhme.

2. BUNÚS DLÍ, COIMHDEACHT AGUS COMHRÉIREACHT

• Bunús dlí

Is é Airteagal 114 de CFAE a dtagraíonn Airteagal 169 de CFAE dó, bunús dlí an togra, agus is ionann an cás do Threoir na nUrghairí mar atá sí faoi láthair. Is é atá mar aidhm leis an togra, trí leibhéal ard de chosaint tomhaltóirí a bhaint amach, cur le feidhmiú cuí an mhargaidh inmheánaigh trína áirithiú gur féidir le heintitis cháilithe caingne ionadaíocha a thabhairt atá dírithe ar chomhleasanna tomhaltóirí i gcás sáruithe ar dhlí an Aontais.

• Coimhdeacht

Neartóidh sásra éifeachtach maidir le caingean ionadaíoch a fhorbairt le haghaidh cosaint comhleasanna tomhaltóirí ar fud an Aontais, a chuireann le gnéithe Threoir na nUrghairí atá ann cheana agus a dhéanann traidisiúin dlí na mBallstát a urramú, muinín tomhaltóirí sa mhargadh inmheánach miondíola, lena n-áirítear an réimse ríomhthráchtála, agus spreagfaidh sé gnólachtaí chun dlí an Aontais a chomhlíonadh. Is dócha gur breis ilroinnte a bheadh mar thoradh ar ghníomhaíocht na Ballstáit gníomhú ina n-aonar, rud a chuirfeadh le cóireáil neamh-chomhionann do thomhaltóirí agus do thrádálaithe sa mhargadh inmheánach agus a chruthódh leibhéal éagsúla de shásamh tomhaltóirí san Aontas. Ba cheart go soláthródh gníomhaíocht ar leibhéal an Aontais, cosaint mhéadaithe do gach tomhaltóir Eorpach trí chaingne ionadaíocha faoi stiúir eintiteas cáilithe agus comhlíonadh i measc gnólachtaí a chur chun cinn, dá réir sin, thioctadh méadú ar mhalartú táirgí nó seirbhísí thar theorainneacha.

I réimse an fhorfheidhmithe phoiblí, tugadh aghaidh ar sháruithe forleathana trí Rialachán CPC athbhreithnithe, a dhéanann foráil maidir le creat nós imeachta do chomhar idir lucht forfheidhmiúcháin náisiúnta. I réimse an fhorfheidhmithe phríobháidigh, áfach, níl rochtain ag tomhaltóirí ó gach Ballstát ar dheiseanna éifeachtacha sásaimh go fóill. Éilíonn na héagothromaíochtaí suntasacha aitheanta i measc Ballstát maidir le héifeachtacht Threoir na nUrghairí idirghabháil ón Aontas Eorpach, go háirithe i bhfianaise na n-impleachtaí trasteorann atá aici. Ina theannta sin, tá difríochtaí suntasacha sna sásraí comhshásaimh náisiúnta cúiteacha atá ann cheana i dtaca lena n-éifeachtacht agus rialacha mionsonraithe, agus níl foráil déanta ag naoi mBallstát maidir le haon sásraí den sórt sin fós. Trí chomhchreat le haghaidh caingne ionadaíocha dírithe ar urghairí agus sásamh do chosaint comhleasanna tomhaltóirí a shainiú ag leibhéal an Aontais áiritheofar cóireáil éifeachtach agus éifeachtúil maidir le sáruithe ar dhlí an Aontais a eascraíonn ó idirbhearta intíre nó trasteorann. Cuireann níos mó úsáide a bheith á baint ag trádálaithe atá ag feidhmiú laistigh den Aontas as straitéisí tráchtála ar fud an Aontais Eorpaigh leis an bhfadhb ó tharla riosca méadaithe de chásanna díobhála do shlua mór daoine a bhaineann le tomhaltóirí i roinnt Ballstát ag an am céanna.

• Comhréireacht

Ní théann an togra seo thar a bhfuil riachtanach chun a chuspóirí a ghnóthú. Ní rialaíonn an togra gach gné de chaingne ionadaíocha ach díríonn sé ar phríomhghnéithe áirithe atá riachtanach chun creat a bhunú, agus ní mór é a chomhlánú le rialacha sonracha nós imeachta ar an leibhéal náisiúnta. Bheadh traidisiúin dlí na mBallstát á n-urramú leis an ngníomhaíocht mholta ós rud é nach mbeadh sásraí náisiúnta atá ann cheana á hionadú aici ach go mbeadh foráil á déanamh maidir le sásra caingne ionadaíche sonracha, ag áirithiú leis sin go bhfuil sásra amháin ar a laghad leis na príomhrialacha mionsonraithe nós imeachta céanna ar fáil do thomhaltóirí i ngach Ballstát.

- **An rogha ionstraime**

Ar an gcuma chéanna le Treoir na nUrghairí, is é an t-aon ionstraim atá oiriúnach chun aghaidh a thabhairt ar dhlí nós imeachta leis na cuspoirí thuasluaite ná Treoir.

3. **TORTHAÍ Ó MHEASTÓIREACHTAÍ EX POST, Ó CHOMHAIRLIÚCHÁIN LEIS NA PÁIRTITHE LEASMHARA AGUS Ó MHEASÚNUITHE TIONCHAIR**

- **Meastóireachtaí ex post/seiceálacha oiriúnachta ar an reachtaíocht atá ann cheana**

Bhí sé de chonchlúid i dTuarascáil 2008²¹ maidir le cur i bhfeidhm Threoir na nUrghairí gur éirigh go maith leis an nós imeachta urghairí a úsáideadh maidir le sáruithe náisiúnta ach nach raibh sé chomh héifeachtach céanna chun stop a chur le sáruithe trasteorann, go príomha mar nach raibh acmhainní ag eintitis cháilithe i dtaca le cistí agus saineolas a bhí ag teastáil le déileáil leis na nósanna imeachta difriúla sna Ballstáit éagsúla. Bhí sé de chonchlúid i dTuarascáil 2012²² go raibh urghairí úsáideach, d'ainneoin na teorannuithe a bhain leo, chun leasanna tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh a chosaint agus go mbainfeadh acmhainneacht shuntasach leo dá bhféadfaí na heasnaimh aitheanta a shárú, go háirithe costais arda agus fad na n-imeachtaí, castacht na nósanna imeachta, éifeachtaí réasúnta teoranta na rialuithe ar urghairí agus an deacracht a bhaineann lena bhforfheidhmiú. Bhain na deacrachtaí seo níos mó fós le hurghairí a raibh gné trasteorann leo.

I rith na meastóireachta cuimsithí ar Threoir na nUrghairí mar chuid de Sheiceáil Oiriúnachta 2017 an Choimisiúin ar dhlí tomhaltóirí agus margaióchta an Aontais²³ rinneadh measúnú ar éifeachtacht, éifeachtúlacht, comhtháthú, ábharthacht agus breisluach an Aontais, mar a leanas.

- **Éifeachtacht**

Dheimhnigh an tSeiceáil Oiriúnachta gur cuid riachtanach de bheart ionstraimí an Aontais Eorpaigh atá ag déileáil le forfheidhmiú dhlí na dtomhaltóirí é Treoir na nUrghairí. Tá an Treoir fós oiriúnach don fheidhm mar uirlis forfheidhmiúcháin chun stop a chur le sáruithe a bheith á ndéanamh ag trádálaithe a dhéanann díobháil do chomhleasanna tomhaltóirí, go háirithe i bhfianaise go bhfuil gilleagair á ndigitiú agus á ndomhandú, a mhéadaíonn an riosca díobhála do shlua mór daoine ar fud an Aontais Eorpaigh. Baintear tearcúsáid as an nós imeachta urghaire fós, áfach; tá easnaimh cosúil leis na costais a bhaineann leis agus chomh casta is atá sé ag cur isteach ar a éifeachtacht, agus d'fhéadfadh go mbeadh na torthaí a fhaightear do thomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh teoranta. Léiríodh sa mheastóireacht gur cheart an Treoir a dhéanamh níos éifeachtaí, mar shampla, tríd an nós imeachta urghaire a chomhchuibhiú tuilleadh agus a raon feidhme a leathnú chuig níos mó ionstraimí de chuid an Aontais Eorpaigh atá ábhartha do chosaint comhleasanna tomhaltóirí. Ba cheart go n-éascódh aon athruithe a dhéantar rochtain ar cheartas, go laghdóidís na costais d'eintitis cháilithe a chosnaíonn comhleasanna tomhaltóirí agus go méadóidís éifeacht dhíspreagthach urghairí. Ina theannta sin, ba cheart Treoir na nUrghairí a leasú freisin ionas go mbeidh tionchar níos úsáidí

²¹ COM(2008) 756 final, Tuarascáil ón gCoimisiún maidir le cur i bhfeidhm Threoir 98/27/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le hurghairí chun leas tomhaltóirí a chosaint.

²² COM(2008) 635 final, Tuarascáil ón gCoimisiún agus ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le cur i bhfeidhm Threoir 2009/22/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le hurghairí chun leas tomhaltóirí a chosaint.

²³ SWD(2017) 209 final.

aici ar na tomhaltóirí a ndearna sárú díobháil dóibh, fiú amháin más gá do Bhallstáit faoi láthair bearta a chur ar fáil, más iomchuí, atá dírithe ar éifeachtaí leanúnacha na sárúithe lena mbaineann a dhíothú. Ní bhíonn sé soiléir i gcónaí an gcumhdaíonn an Treoir sásamh tomhaltóirí freisin mar bheart atá dírithe ar éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe a dhíothú. Meastar go coitianta gur príomhchúis le heaspa éifeachtachta na Treorach í an éiginnteacht seo. Ní féidir le tomhaltóirí brath ar an ordú urghaire chun sásamh a fháil. Ina ionad sin, ní mór do thomhaltóirí agra a dhéanamh maidir le sásamh ar na forais chéanna, ag cruthú arís gurb ann don sárú.

Léirigh an tSeiceáil Oiriúnachta go mbíonn na baic chéanna roimh thomhaltóirí Eorpacha anois nuair a bhíonn sásamh aonair á lorg agus a bhí deich mbliana ó shin; áirítear ina measc seo fad iomarcach na n-imeachtaí, an dóchúlacht íseal a bhraitear go bhfaighfear sásamh, taithí roimhe seo ar ghearán a dhéanamh nár éirigh leis, éiginnteacht maidir lena gcearta, gan eolas a bheith acu maidir le cén áit nó conas gearán a dhéanamh, agus leisce shíceolaíoch. Níl aon oibleagáid ann toradh an cháis a fhoilsiú, rud a chiallaíonn nach mbíonn tomhaltóirí ar an eolas maidir leis an sárú agus nach díspreagar trádálaithe a rinne an sárú ó éifeacht 'ainmnithe agus náirithe' poiblíocht den sórt sin. Thairis sin, ní minic a úsáidtear urghairí le haghaidh sárúithe trasteorann agus ní leor mar a chomhoibríonn eintitis cháilithe ó Bhallstáit dhifriúla lena chéile maidir le dea-chleachtais a mhalartú nó comhstraitéisí a fhorbairt chun dúshlán sárúithe forleathana a thabhairt.

- **Éifeachtúlacht**

Ní fhorchuireann Treoir na nUrghairí aon oibleagáidí sonracha ar thrádálaithe comhlíontacha, ó tharla gurb é aidhm na Treorach sárúithe ar dhlí substainteach an Aontais Eorpaigh ag trádálaithe a stopadh. Mar an gcéanna, ní ghineann an ghníomhaíocht aon chostais do thomhaltóirí aonair, ó tharla nach bhfuil siad ina bpáirtithe sna himeachtaí tionscanta ag an eintiteas cáilithe. Go contrártha, i gcásanna ina bhfuil éifeachtaí forleathana ag an sárú agus nach dtugann tomhaltóirí aonair caingean dlí ar chúiseanna éagsúla cosúil le heaspa feasachta maidir lena gcearta, easpa maoinithe nó leisce shíceolaíoch, téann an chomhchaingean a thugann eintiteas chun an sárú a stopadh, agus é a thoirmeasc sa todhchaí, chun tairbhe na dtomhaltóirí uile a ndéantar difear dóibh. Bhí sé de conchlúid sa tSeiceáil Oiriúnachta nár thabhaigh trádálaithe comhlíontacha aon chostais ón Treoir seachas na costais sin atá nasctha leis na rialacha substainteacha. Bheadh aon chostais bhreise ag teacht ó aon éilimh shuaibhreasacha a dhéanfaí. Níor aimsigh an tSeiceáil Oiriúnachta, áfach, aon fhianaise go raibh éilimh shuaibhreasacha á dtabhairt ag eintitis cháilithe san Aontas Eorpach faoin Treoir.

- **Comhtháthú**

Dheimhnigh an tSeiceáil Oiriúnachta gur cheart raon feidhme Threoir na nUrghairí a leathnú chun níos mó reachtaíochta de chuid an Aontais Eorpaigh is ábhartha do chosaint tomhaltóirí a chumhdach, trína hailíniú, ar a laghad, le raon feidhme Rialachán CPC, a chabhródh chun an Treoir a dhéanamh níos comhsheasmhaí le nósanna imeachta urghaire eile forordaithe ag leibhéal an Aontais Eorpaigh.

- **Ábharthacht**

Dheimhnigh na sonraí a bailíodh agus na comhairliúcháin le páirtithe leasmhara ábharthacht leanúnach Threoir na nUrghairí. Tá cuspóirí agus ábhar na Treorach comhsheasmhach le forbairtí margaidh agus riachtanais agus treochtaí reatha in iompraíocht tomhaltóirí. Léirigh an mheastóireacht go bhfuil na cuspóirí maidir le cosaint tomhaltóirí agus lánpháirtiú an mhargaidh inmheánaigh a bhfuiltear sa tóir orthu fós an-ábhartha.

- **Breisluch an Aontais Eorpaigh**

Fuarthas sa tSeiceáil Oiriúnachta go mbeadh an leibhéal de chosaint tomhaltóirí níos ísle i roinnt Ballstát murach gur thug an tAontas Eorpach isteach an dleacht chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint trí shásra comhshásaimh forfheidhmiúcháin i bhfoirm nós imeachta urghaire. Dheimhnigh páirtithe leasmhara an breisluach a bhaineann le Treoir na nUrghairí sna Ballstáit, sa chás go bhfuil nósanna imeachta urghaire tugtha isteach den chéad uair agus sa chás go bhfuil sásraí atá ann cheana feabhsaithe i ndiaidh glacadh leis an Treoir. Cé go raibh nósanna imeachta urghaire bunaithe cheana féin ag roinnt Ballstát i ndáil le cineálacha sonracha sárúithe, cosúil le cleachtais tráchtála éagóracha nó téarmaí éagóracha conartha, níor leathnaigh a reachtaíocht, ag an am, chuig gach réimse de dhlí na dtomhaltóirí a liostaítear anois in Iarscríbhinn I leis an Treoir.

Ina theannta sin, bhí sé de chonchlúid sa Tuarascáil Chomhshásaimh gur tagarmharc é Moladh 2013 ón gCoimisiún le haghaidh prionsabal de shamhail Eorpach de chomhshásamh. Fuarthas sa Tuarascáil freisin, áfach, go raibh iarobair theoranta curtha i gcrích maidir leis an Moladh i dtéarmaí reachtacha²⁴. Dá réir sin, níl leas iomlán á bhaint fós as an acmhainneacht a bhaineann le rochtain ar cheartas a éascú. Cé go mbaineann gné chothrománach leis an Moladh, bunaithe ar na réimsí difriúla ina bhféadfadh díobháil do shlua mór daoine tarlú, tá ábharthacht phraiticiúil ar leith ag baint leis an easpa sásra comhshásaimh ar fud an Aontais Eorpaigh, mar a léirítear i gcásanna nithiúla, lena n-áirítear cás na n-astaíochtaí díosail. D'fhógair an Coimisiún Eorpach mar iarobair a bhaineann leis an measúnú seo go ndíreodh sé ar na gnéithe forfheidhmiúcháin agus sásaimh de Threoir na nUrghairí a neartú.

- **Comhairliúcháin leis na páirtithe leasmhara**

Cuireann an Treoir mholta leis an obair fhairsing chomhairliúcháin a rinneadh don tSeiceáil Oiriúnachta in 2016-2017, maidir le glao 2017 ar fhianaise maidir le comhshásamh, agus comhairliúcháin bhreise spriocdhírthe líonraí ábhartha d'údarais Ballstáit, cleachtóirí dlí, eagraíochtaí tomhaltóirí agus eagraíochtaí gnó a cuireadh i gcrích i gcomhthéacs an Mheasúnaithe Tionchair don tionscnamh seo.

I rith na gcomhairliúchán spriocdhírthe, thacaigh formhór na bpáirtithe leasmhara, cé is moite d'eagraíochtaí gnó, leis na leasuithe a moladh chun cur le héifeachtacht na gcaingne le haghaidh cosaint comhleasanna tomhaltóirí. Go háirithe, thacaigh údarais Ballstáit agus eagraíochtaí tomhaltóirí le féidearthachtaí breise sásaimh laistigh de Threoir na nUrghairí. Bhí tuairimí éagsúla ann maidir leis an ról a d'fhéadfadh a bheith ag eagraíochtaí gnó mar eintitis cháilithe. Léirigh formhór na bpáirtithe leasmhara go gcabhródh na leasuithe molta chun neamhchomhlíonadh le dlí an Aontais Eorpaigh a dhíspreagadh agus chun dochar don tomhaltóir a laghdú i gcásanna díobhála do shlua mór daoine. Mar aiseolas ar an Measúnú ar Thionchar Tionscanta, léirigh na hionadaithe gnó agus na húdarais phoiblí a d'fhreagair é inní faoi dheiseanna sásaimh a thabhairt isteach ar leibhéal an Aontais Eorpaigh, cé gur léirigh eagraíochtaí tomhaltóirí, institiúidí acadúla/taighde agus saoránaigh a dtacaíocht dóibh ar an iomlán. Chomhaontaigh formhór na bhfreagróirí gur cheart traidisiúin dlí na mBallstát a urramú le haon ghníomhaíocht ar leibhéal an Aontais Eorpaigh agus foráil a dhéanamh maidir le rioscaí féideartha mí-úsáide.

²⁴

Tá infhaighteacht sásraí comhshásaimh chomh maith le cur chun feidhme cosaintí i gcoinne mí-úsáid acmhainneacht sásraí den sórt sin fós dáilte go míchothrom ar fud an Aontais Eorpaigh. Tá tionchar an Mholta fós sofheicthe sa dá Bhallstát inar glacadh reachtaíocht nua i ndiaidh glacadh an Mholta (an Bheilg agus an Liotuáin) agus sa tSlóivéin áit a bhfuil reachtaíocht nua ar feitheamh, agus go pointe áirithe sna Ballstáit a d'athraigh a reachtaíocht i ndiaidh 2013 (an Fhrainc agus an Ríocht Aontaithe).

- **Bailiú agus úsáid saineolais**

Idir 2007 agus 2017, rinne an Coimisiún agus conraitheoirí seachtracha roinnt suirbhéanna, comhairliúcháin agus staidéir ar chur i bhfeidhm Threoir na nUrghairí, ar chosaint nós imeachta tomhaltóirí faoi dhlí tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh agus ar staid an chomhshásaimh san Aontas Eorpach, le déanaí nuair a bhí Moladh 2013 á chur chun feidhme.

Tá na torthaí curtha san áireamh sa togra reachtach seo d'fhonn cosaint comhleasanna tomhaltóirí a threisiú agus deiseanna sásaimh a fheabhsú.

- **Measúnú tionchair**

Rinneadh measúnú tionchair le haghaidh an togra seo²⁵. D'eisigh an Bord um Ghrinnscrúdú Rialála (RSB) tuairim neamhfhabhrach le nótaí cuimsitheacha den chéad uair ar an 12 Eanáir 2018. Ar an 9 Feabhra 2018, d'eisigh an RSB tuairim fhabhrach²⁶ le tuilleadh nótaí maidir leis an measúnú tionchair athchurtha faoi bhráid, i ndiaidh athbhreithniú suntasach a dhéanamh ar an dréacht tosaigh. Mínítear in Iarscríbhinn I leis an Measúnú Tionchair conas ar tugadh aghaidh ar nótaí RSB. Go háirithe, bhreithnigh an chéad nóta den RSB nár léiríodh go leordhóthanach sa Mheasúnú Tionchair an gá atá le gníomh reachtach maidir le comhshásamh ar leibhéal an Aontais Eorpaigh. Rinneadh athbhreithniú ar roinnt ranna chun léargas níos fearr a thabhairt ar an ngá atá le gníomhaíocht ó tharla roinnt cásanna díobhála do shlua mór daoine a bheith ann agus gan tomhaltóirí Eorpacha in ann sásamh a fháil iontu. Léirigh an fhianaise atá bailithe ag an gCoimisiún thar 15 bliana, lena n-áirítear don ullmhúchán le haghaidh Páipéar Uaine 2008 maidir le comhshásamh tomhaltóirí agus Páipéar Bán 2008 maidir le caingne chun cúiteamh a ghnóthú in aghaidh trastaí, an easpa cosanta éifeachtaí in éagmais sásraí comhshásaimh. Tarraingíodh tuilleadh airde ar thorthaí Thuarascáil 2018 ón gCoimisiún maidir le Moladh 2013, go háirithe an tionchar teoranta a bhí aige ar an staid ina lán Ballstát a fheabhsú, agus ar Mholadh 2017 ó Pharlaimint na hEorpa i ndiaidh an fhiosrúcháin ar thomhais astaíochtaí san earnáil mótarfheithiclí. Cuireadh faisnéis bhreise san áireamh maidir leis an líon údarás Ballstáit (21) a thacaigh le sásraí comhshásaimh a chur le Treoir na nUrghairí sna comhairliúcháin spriocdhírthe agus rinneadh tuilleadh forbartha ar na tuairiscí faoin leibhéal d'athrú dlí a theastaíonn i mBallstáit.

Chun comhlíonadh a fheabhsú, breithníodh trí rogha sa Mheasúnú Tionchair seachas an cás bunlíne: (1) an rogha trína bhféadfaí díspreagadh agus comhréireacht an fhorfheidhmithe phoiblí a mhéadú trí rialacha níos déine maidir le pionóis agus nós imeachta urghairí níos éifeachtaí; (2) an rogha trína bhféadfaí an ceart tomhaltóirí chun leigheasanna aonair a chur leis na bearta seo agus (3) an rogha trína bhféadfaí tuilleadh beart le haghaidh comhshásamh tomhaltóirí a chur san áireamh. Ba í rogha 3 an rogha thosaíochta, rogha a áiríonn na bearta ar fad. Tugtar aghaidh sa togra seo ar rogha 3 a bhaineann le nós imeachta urghairí níos éifeachtaí trí chomhshásamh tomhaltóirí a chur san áireamh.

San áireamh i Rogha 1 bhí sraith leasuithe leis an nós imeachta urghaire a dtugtar aghaidh orthu sa togra seo. Chinn an Measúnú Tionchair nach bhfuil aon mhalairtí inmharthana ann seachas athbhreithniú a dhéanamh ar an Treoir, de bhrí go rachadh sé sin i ngleic le fadhbanna coiteanna a bhaineann le costas, fad agus castacht an nós imeachta reatha, fadhbanna ar tarraingíodh aird orthu sna comhairliúcháin ábhartha ar fad. Coimeádtar i rogha thosaíochta 3 na leasuithe ar fad faoi rogha 1 agus áirítear ann sásraí déine breise le haghaidh comhshásaimh, a dtugtar aghaidh air sa togra seo. Bhí de chonchlúid sa Mheasúnú Tionchair

²⁵ SWD(2018) 96.

²⁶ SEC(2018) 185.

go soláthródh rogha thosaíochta 3 dreasachtaí níos láidre do thrádálaithe dlí tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh a chomhlíonadh ná rogha 1. Mar shampla, beidh éifeacht dhíspreagthach na leigheasanna d'íospartaigh cleachtais tráchtála éagóracha níos láidre ná rogha 3, de bhrí gur dheimhnigh Scórchlár Dhálaí na dTomhaltóirí 2017²⁷ go mbeadh níos mó seans ann go n-úsáidfeadh tomhaltóirí leigheasanna faoin Treoir um Chleachtais Tráchtála Éagóracha dá mbeadh rochtain acu chomh maith ar shásra comhshásaimh a chiallódh go mbeadh eintiteas cáilithe in ann a gcás a láimhseáil ar a son. Baineann an réasúnaíocht chéanna leis na cuspóirí ginearálta a bhaineann le leasanna tomhaltóirí a chosaint agus leibhéal ard de chosaint tomhaltóirí a áirithiú. Bheidís sin á gcomhlíonadh ar an mbealach is fearr le rogha 3, ó tharla go bhféadfadh an tionchar is láidre a bheith ag an rogha seo i dtaca le comhlíonadh dlí tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh a fheabhsú. Bheadh sásraí níos láidre le haghaidh comhshásaimh mar bhonn le leibhéal níos airde de chosaint tomhaltóirí a áirithiú i gcásanna díobhála do shlua mór daoine agus dochar don tomhaltóir a laghdú. A mhéid a bhaineann leis an gcuspoir ginearálta chun feidhmiú cuí an mhargaidh inmheánaigh a chur chun cinn, chuirfeadh na trí rogha le hiomaíocht níos córa gan buntáiste míchuí a chruthú do thrádálaithe neamhchomhlíontacha seachas trádálaithe comhlíontacha. Bheadh na torthaí foriomlána is fearr do thrádálaithe comhlíontacha á mbaint amach, áfach, trí rogha 3, ó tharla go gcuirfeadh sásraí níos láidre le haghaidh comhshásaimh le hiomaíocht chóir chun tairbhe trádálaithe comhlíontacha.

A mhéid a bhaineann le héifeachtúlacht, d'fhéadfadh go mbeadh costais tosaigh taithíochta mar thoradh ar gach rogha, ach go mbeadh coigiltis i gceist do thrádálaithe comhlíontacha freisin. Bailíodh sonraí maidir le costais agus coigiltis trí na comhairliúcháin don Mheasúnú Tionchair ach ní raibh ach líon sách beag freagróirí in ann meastacháin chainníochtúla a sholáthar. Le haghaidh rogha 1, cheap formhór na gcomhlachas gnó go bhféadfadh an t-athbhreithniú ar an nós imeachta urghairí préimheanna árachais a ardú do chumhdach in aghaidh éileamh i gcásanna díobhála do shlua mór daoine agus go bhféadfadh sé a bheith mar bhonn le húsáid mhéadaithe na Treorach. Áirítear i Rogha 3 costais rogha 1 agus costais a bhaineann le comhshásamh. Bhí deighilt le sonrú sa mheasúnú a rinne údarais náisiúnta ar chur chun feidhme agus ar chostais reáchtála do chúirteanna agus údarais riaracháin, ach níor measadh go raibh costais den sórt sin suntasach. Bhí tuairimí éagsúla ag eintitis cháilithe agus thuar líon mórán mar an gcéanna go méadódh nó go laghdódh costais. Maidir le trádálaithe comhlíontacha, bheadh na costais a bhainfeadh le rogha 3 a thabhairt isteach neamhshuntasach agus íslithe le haghaidh trádálaithe atá páirteach i dtrádáil trasteorann mar gheall ar thuilleadh comhchuibhithe i measc na nósanna imeachta náisiúnta.

Ó tharla gurb é rogha 3 an rogha is leithne, tá níos mó costas ag gabháil leis an rogha seo ná mar atá leis na roghanna eile. Ar an taobh eile, faoi gach rogha bheadh coigiltis le déanamh ag trádálaithe agus trádáil trasteorann ar bun mar gheall ar chomhchuibhiú méadaithe na rialacha. Go háirithe, bheadh soiléireacht mhéadaithe ann maidir le hiarmhairtí féideartha do thrádálaithe i gcás neamhchomhlíonta, a mbeadh costais measúnaithe riosca níos ísle agus níos beaichte mar thoradh uirthi. Bheadh na coigiltis níos mó faoi rogha 3, de bhrí go bhfuil raon feidhme níos leithne aici ná mar atá ag na roghanna eile. D'áireodh costais d'údarais forfheidhmiúcháin phoiblí agus do chúirteanna faoi na roghanna uile méadú féideartha ar an líon cásanna forfheidhmithe agus cúirte. Is dócha, áfach, go mbeidh na costais seo á

²⁷ Fuarthas i Scórchlár 2017 gurb iad seo a leanas na príomhchúiseanna nach ngníomhaíonn tomhaltóirí ar eagla go mbeidh fadhbanna acu: fad iomarcach na nósanna imeachta (i gcás 32.5% díobh siúd nach ndearna beart); neamhdhóchúlacht a bhraitear go bhfaighfear sásamh (19.6%); taithí roimhe seo ar ghearán a dhéanamh nár éirigh leis (16.3%); éiginnteacht faoi chearta tomhaltóirí (15.5%); gan eolas a bheith acu maidir le cén áit nó conas gearán a dhéanamh (15.1%); leisce shíceolaíoch (13.3%).

bhfritháireamh mar gheall ar laghdú foriomlán ar sháruithe ar dhlí tomhaltóirí an Aontais Eorpaigh agus trí na héifeachtaí cuíchóirithe agus éifeachtúlachtaí níos imeachta tugtha isteach ag na roghanna ar fad. Bheadh coigiltis den sórt sin níos airde faoi rogha 3 mar gheall ar a raon feidhme níos leithne agus a héifeacht dhíspreagthach níos mó.

- **Oiriúnacht rialála agus simpliú**

De bhrí gur athbhreithniú ar phíosa reatha reachtaíochta é seo, titeann sé faoi Chlár um Oiriúnacht agus Feidhmíocht Rialála an Choimisiúin (REFIT). Tá an Coimisiún i ndiaidh breathnú ar dheiseanna, dá réir sin, chun ualaí a shimpliú agus a laghdú. Is é príomhchuspóir an togra seo na caingne ionadaíocha atá ar fáil do chosaint comhleasanna tomhaltóirí a neartú. Ós rud é go mbaineann an dlí de chuid an Aontais atá cumhdaithe ag an togra seo le gach trádálaí, lena n-áirítear micrifhiontair, níl aon díolúine á déanamh do mhicrifhiontair faoin togra seo.

Mar thoradh ar an easpa sonraí, níl na heilimintí simplithe cainníochtaithe. Léirigh an anailís, áfach, bunaithe ar na cosaintí ionsuite agus an grinnscrúdú ar na heintitis cháilithe cumasaithe chun caingne ionadaíocha a thabhairt, nach bhfuiltear ag súil go méadóidh costais do thrádálaithe comhlíontacha go suntasach mar gheall ar an reachtaíocht mholta. Thairis sin, i gcás sáruithe, bhainfeadh trádálaithe tairbhe as deimhneacht dhlíthiúil feabhsaithe freisin agus an cumas ceisteanna fíorais agus dlí atá ag na tomhaltóirí ar fad lena mbaineann a raibh tionchar ag sárú orthu a réiteach trí chaingean ionadaíoch aonair. Bheadh na costais do thrádálaithe atá páirteach i dtrádáil trasteorann níos ísle mar gheall ar thuilleadh comhchuibhithe ar na nósanna imeachta náisiúnta a bhfuil comhleasanna tomhaltóirí á gcosaint acu. Ar deireadh, trí chaingne ionadaíocha a neartú is féidir cothrom iomaíochta a chruthú do na trádálaithe.

- **Ceartha bunúsacha**

Tá ceartha bunúsacha á n-urramú sa Treoir mholta agus tá na prionsabail atá aitheanta i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh á n-úrammú agus tá an Treoir mholta le léirmhíniú agus le cur i bhfeidhm i gcomhréir leis na ceartha agus leis na prionsabail sin.

Go háirithe, cuireann an togra le leibhéal ard de chosaint tomhaltóirí a áirithiú (Airteagal 38 den Chairt).

Ina theannta sin, éascaíonn an togra seo do thomhaltóirí feidhmiú a gcirt ar leigheas éifeachtach atá in Airteagal 47 den Chairt a fheidhmiú, ó tharla go gcuireann samhail bheartaithe na caingne ionadaíche molta le cosaint agus le forfheidhmiú a leasanna. D'fhéadfadh samhail na caingne ionadaíche, go háirithe, na staideanna sin ina bhféadfadh tomhaltóirí aonair a bheith á ndíspreagadh ó shásamh a lorg i gcúirt a chur ar ceal, mar gheall ar, mar shampla, costais arda dlíthíochta, go háirithe chomh fada is a bhaineann le héilimh íseal-luacha. Ag an am céanna, ní choisceann ná ní chuireann an tsamhail mholta isteach ar rochtain ar cheartas do thomhaltóirí aonair, ag teacht le ceanglais Airteagal 47. Ina theannta sin, déantar foráil sa togra maidir le hoibleagáid ar na Ballstáit a áirithiú má a thionscnaítear caingean ionadaíoch go mbeidh sé d'éifeacht aige sin go gcuirfear ar fionraí na tréimhsí teorann is infheidhme maidir le haon chaingean sásaimh le haghaidh na dtomhaltóirí a mbaineann an chaingean sin leo nó go gcuirfear briseadh sna tréimhsí sin, má tá na ceartha ábhartha faoi réir tréimhse teorann faoi dhlí an Aontais nó faoin dlí náisiúnta.

Aimsítear cothromaíocht sa togra idir comhleasanna tomhaltóirí agus ceartha trádálaithe sna caingne ionadaíocha, ag cur na gceanglas a bhaineann le saoirse fiontraíochta san áireamh ina n-iomláine (Airteagal 16 den Chairt).

4. IMPLEACHTAÍ BUISÉADACHA

Leagtar síos leis an Treoir mholta go dtacóidh agus go n-éascóidh na Ballstáit agus an Coimisiún an comhar idir eintitis cháilithe agus malartú agus leathadh a ndea-chleachtas agus a dtaithí maidir le réiteach sáruihte trasteorann agus intíre. Spreagfaidh sé seo ualach oibre breise don Choimisiún, ualach a mheastar a chruthóidh obair d'oifigeach lánaimseartha amháin. Gheofar na hacmhainní seo trí athdháileadh agus athfhócasú an phearsanra atá ann cheana.

Féadfar costais bhreise le haghaidh forbairt acmhainne eintitis cháilithe agus gníomhaíochtaí comhordúcháin a chumhdach i gClár um Chearta, um Chomhionannas agus um Shaoránacht 2014-2020 agus féadfar féidearthachtaí comhchosúla maoiniúcháin a chur san áireamh faoin gclár ina dhiaidh faoin gcéad Chreat Airgeadais Ilbhliantúil eile. Tá na sonraí leagtha amach sa ráiteas airgeadais a ghabhann leis an togra seo.

5. EILIMINTÍ EILE

- **Pleananna cur chun feidhme, agus socruithe faireacháin, meastóireachta agus tuairiscithe**

Déantar foráil sa Treoir mholta maidir le hathbhreithnithe tréimhsiúla a dhéanfaidh an Coimisiún ar thionchar na Treorach. Déanfaidh an Coimisiún faireachán ar conas a úsáideann na heintitis cháilithe ar fud an Aontais na caingne ionadaíocha atá leagtha amach sa Treoir.

- **Doiciméid mhíniúcháin**

Éileoidh trasuí éifeachtach na Treorach molta leasuithe sonracha agus spriocdhírithé ar na rialacha náisiúnta ábhartha. Bunaítear leis an Treoir mholta príomhghnéithe áirithe, nach mór a chomhlanú le roinnt rialacha nós imeachta ar an leibhéal náisiúnta. Chun gur féidir leis an gCoimisiún faireachán a dhéanamh ar an trasuí ceart, ní leor do na Ballstáit téacs na bhforálacha cur chun feidhme a tharchur, mar go bhféadfadh go mbeadh gá le measúnú foriomlán ar an gcóras atá ann dá thoradh faoin dlí náisiúnta. Ar na cúiseanna sin, ba cheart do na Ballstáit doiciméid mhíniúcháin a tharchur chuig an gCoimisiún freisin ag léiriú cad iad na forálacha atá ann cheana nó atá nua faoin dlí náisiúnta atá in ainm na bearta aonair atá leagtha amach sa Treoir mholta a chur chun feidhme.

- **Míniúchán mionsonraithe ar fhorálacha sonracha an togra**

Sonraítear in **Airteagal 1** ábhar na Treorach. Is é cuspóir na Treorach (cosúil lena Treoir réamhtheachtaí 2009/22/CE) a áirithiú gur féidir le heintitis cháilithe caingne ionadaíocha a thabhairt atá dírithe ar chomhleasanna tomhaltóirí a chosaint. Soiléirítear gur féidir le Ballstáit foráil a dhéanamh maidir le modhanna nós imeachta eile a bhfuil sé mar aidhm leo comhleasanna tomhaltóirí a chosaint ar an leibhéal náisiúnta.

Sonraítear in **Airteagal 2** raon feidhme na Treorach lena dtagraítear do dhlí an Aontais a liostaítear in Iarscríbhinn I ina n-áirítear forálacha sonracha lena rialaítear an gaol idir trádálaí agus tomhaltóir agus atá, dá bhrí sin, ábhartha le haghaidh cosaint comhleasanna tomhaltóirí. Dá réir sin, cumhdaíonn an raon feidhme gach sárú ar dhlí an Aontais atá liostaithe in Iarscríbhinn I déanta ag trádálaithe a dhéanann díobháil do nó a d'fhéadfadh díobháil a dhéanamh do chomhleasanna tomhaltóirí i réimse earnálacha cosúil le seirbhísí airgeadais, fuinneamh, teileachumarsáid, sláinte agus an comhshaol. Go háirithe, áirítear sa raon feidhme dlí an Aontais atá cumhdaithe ag Treoir na nUrghairí mar atá sí faoi láthair agus tá sé ailínithe le raon feidhme an Rialacháin CPC (AE) 2017/2394 athbhreithnithe. Neartaíonn an Rialachán

seo forfheidhmiú poiblí trasteorann agus cumasaíonn sé an Coimisiún chun comhghníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin a sheoladh agus a chomhordú chun aghaidh a thabhairt ar shárúithe ar fud an Aontais Eorpaigh, gan, áfach, ceart sásaimh a thabhairt isteach chun tairbhe tomhaltóirí a ndearna sárúithe trasteorann den sórt sin díobháil dóibh. Dá réir sin, tá na bearta sonracha a bhaineann le sásamh aonair agus comhshásamh tomhaltóirí a tugadh isteach leis an Treoir seo comhlántach leis an Rialachán athbhreithnithe agus é mar aidhm éifeachtacht an Rialacháin a mhéadú. Lena áirithiú go bhfanfaidh raon feidhme na Treorach cothrom le dáta, tabharfaidh an Coimisiún aird ar leith ar an ngá a d'fhéadfadh a bheith le forálacha a áireamh lena leasaítear Iarscríbhinn I agus aon dlí nua amach anseo de chuid an Aontais a bhfuil an gaol idir trádálaí agus tomhaltóirí á rialú aige. Tabharfar aird ar leith freisin ar an tsaincheist a bhaineann le raon feidhme chur i bhfeidhm na Treorach nuair a dhéanann an Coimisiún meastóireacht ar an Treoir seo.

Áirítear in **Airteagal 3** na sainmhínithe ábhartha chun críocha na Treorach, eadhon an sainmhíniú ar "tomhaltóir", "trádálaí", "comhleasanna tomhaltóirí", "caingean ionadaíoch", "cleachtas" agus "cinneadh críochnaitheach".

Leagtar síos in **Airteagal 4** na critéir nach mór d'eintitis cháilithe a chomhlíonadh chun caingne ionadaíocha a thabhairt faoin Treoir mar aon le hoibleagáidí na mBallstát a bhaineann le hainmniú eintiteas cáilithe. Beidh ar eintitis cháilithe critéir áirithe a chomhlíonadh, go háirithe ní mór carachtar neamhbhrabúis a bheith acu agus leas dlisteanach acu ina áirithiú go gcomhlíontar forálacha dhlí ábhartha an Aontais. Ó tharla go háirithe go mbeidh eagraíochtaí tomhaltóirí agus comhlachtaí poiblí neamhspleácha incháilithe le haghaidh stádais mar eintiteas cáilithe déantar foráil san fhoráil seo freisin maidir leis an deis go ndéanfaidh Ballstáit cinneadh maidir leis an gcineál beart is féidir le cineál sonrach eintitis cháilithe nó eintiteas cáilithe sonracha a lorg faoin Treoir.

Leagtar amach in **Airteagal 5** na bearta is féidir a lorg faoin Treoir sna caingne ionadaíocha. D'fhéadfaí go n-áireofaí sna bearta seo ordú urghaire mar bheart eatramhach, ordú urghaire lena mbunaítear sárú agus bearta a bhfuil sé mar aidhm leo éifeachtaí leanúnacha na sárúithe a dhíothú, orduithe sásaimh san áireamh. Beidh cead ag eintitis cháilithe na bearta thuasluaite a lorg laistigh de chaingean ionadaíoch aonair.

Leagtar síos in **Airteagal 6** rialacha mionsonraithe nós imeachta le haghaidh caingne ionadaíocha lena lorgaítear ordú sásaimh atá ar fáil faoin Treoir mar bheart chun éifeachtaí leanúnacha na sárúithe a dhíothú. De ghnáth, ní mór go mbeadh an t-ordú sásaimh ar fáil. Go heisceachtúil, i gcásanna casta, féadfaidh Ballstáit na cúirteanna agus údaráis riaracháin a chumhachtú chun cinneadh dearbhaitheach a eisiúint, seachas ordú sásaimh, maidir le dliteanas an trádálaí i leith tomhaltóirí a ndearna sárú díobháil dóibh. In dhá chineál cáis, áfach, níor cheart an deis a bheith ann chun cinneadh dearbhaitheach a eisiúint, ach ba cheart don chúirt nó don údarás riaracháin ordú sásaimh a eisiúint. Sa chéad áit, nuair atá na tomhaltóirí lena mbaineann an cleachtas céanna inaitheanta agus bhain díobháil inchomparáide dóibh i ndáil le tréimhse ama nó ceannachán, mar atá amhlaidh i gcás conarthaí fadtéarmacha tomhaltóirí. Sa dara háit, 'cásanna íseal-luacha' inar bhain caillteanas chomh beag sin do thomhaltóirí go mbeadh sé díreireach an sásamh a dháileadh ar na tomhaltóirí. Sa dá chás seo, tá gá le modúlachtaí sonracha nós imeachta freisin. Go háirithe, sa dara cineál cásanna, níor cheart go n-éileodh Ballstáit sainordú na dtomhaltóirí lena mbaineann sa chaingean ionadaíoch agus ba cheart na cistí arna ndámhachtain mar shásamh a úsáid chun críche poiblí a fhreastalaíonn ar chomhleasanna tomhaltóirí, amhail feachtais feasachta.

Cuireann **Airteagal 7** de cheangal ar eintitis cháilithe a bheith go hiomlán trédhearcach maidir le foinse maoiniúcháin a ngníomhaíochta go ginearálta agus, go sonrach, maidir leis na cistí atá ag tacú le caingean ionadaíoch shonrach le haghaidh sásaimh chun cúirteanna nó údaráis riaracháin a chumasú chun measúnú a dhéanamh an bhfuil coinbhleacht leasa ann idir maoinitheoir tríú páirtí agus an t-eintiteas cáilithe agus chun an riosca a bhaineann le dlíthíocht mhí-úsáideach idir iomaitheoirí a mheas, mar shampla, mar aon le measúnú a dhéanamh an bhfuil go leor acmhainní ag an tríú páirtí atá ag soláthar maoinithe chun a ghealltanais airgeadais don eintiteas cáilithe a chomhlíonadh sa chás go dteipfeadh ar an gcaingean.

Bunaítear le **hAirteagal 8** na rialacha maidir le comhshocraíochtaí faoin Treoir. Tá deis ag na Ballstáit an nós imeachta a leagan amach faoina bhféadfadh an chúirt nó an t-údarás riaracháin comhshocraíocht a fhaomhadh atá déanta ag eintiteas cáilithe agus ag údar líomhnaithe an tsáraithe roimh an gcaingean ionadaíoch maidir leis an gcleachtas céanna den trádálaí céanna ar cuireadh tús leis os comhair chúirt nó údarás riaracháin an Bhallstáit chéanna. I gcás caingean ionadaíoch atá ag dul ar aghaidh, ba cheart an chúirt nó an t-údarás riaracháin atá ag déanamh maoirseachta ar an gcaingean a bheith in ann i gcónaí iarraidh ar na páirtithe socrú ar shásamh. Sna Ballstáit a roghnóidh a cheadú, i gcásanna casta nach dtiteann laistigh den dá chineál cásanna a ndéantar foráil shonrach maidir leo in Airteagal 6(3), gur féidir cinntí dearbhaitheacha a dhéanamh faoi dhliteanas an trádálaí a rinne sárú i leith na dtomhaltóirí lena mbaineann, beidh deis i gcónaí ag an gcúirt nó ag an údarás riaracháin a eiseoidh cinneadh dearbhaitheach den sórt sin a iarraidh ar na páirtithe sa chaingean ionadaíoch teacht ar shocraíocht ar shásamh. Beidh comhshocraíochtaí a bhaintear amach sna himthosca thuasluaite ar fad faoi réir grinnschrúdaithe cúirte nó údaráis riaracháin chun a ndlíthiúlacht agus cothroime a áirithiú. Tabharfar deis i gcónaí do thomhaltóirí lena mbaineann comhshocraíocht fhaofa glacadh leis an sásamh a thairgtear dóibh, nó diúltú dó.

Leagtar amach in **Airteagal 9** na rialacha a éilíonn ar an trádálaí a rinne sárú na tomhaltóirí lena mbaineann a chur ar an eolas go hiomchuí maidir leis na horduithe urghaire críochnaitheacha, cinntí críochnaitheacha maidir le bearta a bhfuil éifeachtaí leanúnacha na sáruithe á ndíothú acu, lena n-áirítear orduithe sásaimh críochnaitheacha maidir le dliteanas an trádálaí i leith tomhaltóirí agus, más infheidhme, cinntí críochnaitheacha lena gceadaítear comhshocraíochtaí atá ar fáil faoin Treoir seo. Áirithíonn an fhoráil seo feacht tomhaltóirí maidir le sárú dlí agus a ndeiseanna sásaimh.

Bunaítear le **hAirteagal 10** éifeachtaí na gcinntí críochnaitheacha lena mbunaítear sárú dhlí an Aontais Eorpaigh arna gcumhdach ag an Treoir i ngníomhaíochtaí sásaimh intíre agus trasteorann. De réir na forála seo, cinntí críochnaitheacha a dhéanann cúirt nó údarás riaracháin le linn nósanna imeachta forfheidhmiúcháin poiblí, orduithe urghaire críochnaitheacha gurb ann do shárú ar dhlí an Aontais nó cinntí dearbhaitheacha críochnaitheacha maidir le dliteanas an trádálaí i ndáil leis na tomhaltóirí a mbaineann sárú leo a eisítear sa chaingean ionadaíoch faoin Treoir seo, beidh éifeacht fhianaiseach acu i gcaingne le haghaidh sásaimh a dhéanfar níos déanaí. D'fhéadfadh go mbeadh gníomhaíochtaí den sórt seo le haghaidh sásaimh á dtógáil ag tomhaltóirí ina n-aonar, mar chaingean ionadaíoch faoin Treoir seo nó, má tá a leithéid ar fáil, faoi shásra comhshásaimh eile faoi rialacha náisiúnta. Má tá cinneadh gurb ann do shárú ina chinneadh críochnaitheach, ba cheart é a áireamh mar fhianaise dhoshéanta in aon chaingean sásaimh ina dhiaidh sin sa Bhallstát céanna. Seachnóidh sé sin neamhdheimhneacht dhlíthiúil agus costais neamhriachtanacha do na páirtithe ar fad atá i gceist, na breithiúna san áireamh. Mar gheall ar na cúiseanna céanna, i gcásanna trasteorann, déanfaidh cinntí críochnaitheacha tógtha ag an

gcúirt nó ag údarás riaracháin laistigh de nósanna imeachta forfheidhmiúcháin poiblí agus orduithe urghaire críochnaitheacha lena mbunaítear sárú ar dhlí an Aontais faoin Treoir foráil maidir le toimhde infhrisnéise gur tharla sárú ar dhlí an Aontais. Níl éifeacht den sórt sin tuartha i gcás cinntí dearbhaitheacha maidir le dliteanas trádálaí i leith tomhaltóirí lena mbaineann sárú, ó tharla go bhféadfadh athrú suntasach a bheith le tabhairt faoi deara sna rialacha náisiúnta maidir le dliteanas ar fud an Aontais Eorpaigh.

Déantar foráil in **Airteagal 11** maidir le héifeachtaí fionraíochta caingean ionadaíoch i ndáil le tréimhsí teorann le haghaidh gníomhaíochtaí sásaimh. Cuireann sé leis na forálacha maidir le héifeachtaí orduithe urghaire críochnaitheacha gurb ann do shárú a eisítear sna caingne ionadaíocha faoin Treoir agus tugtar deis réasúnach do thomhaltóirí a ndearna sárú díobháil dóibh caingean sásaimh a thabhairt sna caingne ionadaíocha a thugtar ar a son faoin Treoir seo nó i gcaingne aonair.

Áirithíonn **Airteagal 12** luas nós imeachta i rith na n-imeachtaí. Fágann sé go bhfuil sé éigeantach go n-áiritheodh na Ballstáit go gcaitear le gach caingean ionadaíoch le luas cuí agus go gcaitear le caingne ionadaíocha a lorgaíonn ordú urghaire eatramhaí trí nós imeachta luathaithe. Áirithíonn sé go bhféadfaí aon díobháil bhreise a bhféadfadh cleachtas trádálaí a bheith mar chúis léi faoi réir na caingne ionadaíche a chosc a luaithe agus is féidir.

Leagtar amach in **Airteagal 13** an deis go bhféadfadh an chúirt nó an t-údarás riaracháin atá i mbun maoirseachta ar an gcaingean ionadaíoch, ar iarratas an eintitis cháilithe a thug an chaingean ionadaíoch, ordú a thabhairt don trádálaí is cosantóra fianaise a sholáthar atá ábhartha don chás, atá faoina rialú. Chun a dheimhniú gurb ann do shárú, go raibh an sárú ina chúis le díobháil do thomhaltóirí, agus chun na damáistí iarbhire do na tomhaltóirí lena mbaineann a chainníochtú, teastaíonn anailís fhíorasach agus eacnamaíoch. Beidh cuid den fhianaise ábhartha a theastóidh ó eintiteas cáilithe chun a chás a chruthú i seilbh an chosantóra agus ní bheidh rochtain ag an eintiteas cáilithe uirthi. D'fhéadfadh an cás a bheith amhlaidh freisin maidir leis an bhfaisnéis is gá chun na tomhaltóirí lena mbaineann a chur ar an eolas go hiomchuí faoin gcaingean ionadaíoch atá ag dul ar aghaidh. Áiritheoidh an fhoráil seo go bhfuil, i ngach Ballstát, íosleibhéal de rochtain éifeachtach ar an bhfaisnéis a theastaíonn ó eintitis cháilithe chun a n-éileamh a chruthú agus eolas leordhóthanach a thabhairt do na tomhaltóirí lena mbaineann faoin gcaingean ionadaíoch atá ag dul ar aghaidh. Ag an am céanna, seachnaíonn an Treoir oibleagáidí nochta a bheadh róleathan agus róchosasach a d'fhéadfadh ualaí míchuí a chruthú do na páirtithe cosanta mar aon le rioscaí mí-úsáidí. Beidh nochtadh den sórt sin i gcónaí faoi réir diansmacht breithiúnach nó riaracháin ag brath ar a riachtanas, raon feidhme agus comhréireacht.

Áirithíonn **Airteagal 14** pionóis éifeachtacha, athchomhairleacha agus comhréireacha sa chás nach gcomhlíonann an trádálaí is cosantóra cinneadh críochnaitheach a eisíonn cúirt nó údarás riaracháin i gcaingean ionadaíoch. Beidh na pionóis sin ar fáil i bhfoirm fineálacha sna Ballstáit go léir. Déanann sé foráil maidir le dreasacht thábhachtach do thrádálaithe cosanta orduithe urghaire críochnaitheacha agus orduithe sásaimh críochnaitheacha a chomhlíonadh go tapa, chomh maith le socraíochtaí ceadaithe.

Leagtar amach in **Airteagal 15** na rialacha maidir le cúnamh d'eintitis cháilithe. Áirithíonn sé nach mbeidh cosc ar eintitis cháilithe caingne ionadaíocha a thabhairt faoin Treoir seo mar gheall ar na costais a bhaineann leis na nósanna imeachta. Níor cheart costais imeachtaí a bheith ina mbaic iomarcacha ar eintitis cháilithe a gceart a fheidhmiú gníomhú ar son leas poiblí chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint. Sainordaítear leis an bhforáil seo freisin go

dtacóidh agus go n-éascóidh na Ballstáit agus an Coimisiún comhar idir eintitis cháilithe agus malartú a dtaithí chun an úsáid atá á baint as caingne ionadaíocha i gcoinne sáruihte a mbaineann impleachtaí trasteorann leo a mhéadú.

Leagtar amach in **Airteagal 16** na rialacha atá ábhartha maidir le caingne ionadaíocha trasteorann. Áirithíonn sé seo aitheantas frithpháirteach do sheasamh dlí na n-eintiteas cáilithe atá ainmnithe roimh ré i mBallstát amháin chun caingean ionadaíoch a thabhairt i mBallstát eile. Thairis sin, cumasaíonn sé eintitis cháilithe ó Bhallstáit dhifriúla feidhmiú go comhpháirteach laistigh de chaingean ionadaíoch aonair os comhair fóraim aonair faoi dhlíthe ábhartha an Aontais agus dlíthe ábhartha náisiúnta.

Leagtar amach in **Airteagail 17 go 22** na forálacha maidir le haisghairm Threoir 2009/22/CE, meastóireacht agus tuairisciú ag an gCoimisiún, trasuí, forálacha idirthréimhseacha, agus teacht i bhfeidhm, cur i bhfeidhm ama agus seolaithe na Treorach atá beartaithe.

Togra le haghaidh

TREOIR Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le caingne ionadaíocha chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint, lena n-aisghairtear Treoir 2009/22/CE

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 114 de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa²⁸,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach,

De bharr an méid seo a leanas:

- (1) Is é aidhm na Treorach seo eintitis cháilithe, a dhéanann ionadaíocht do chomhleasanna tomhaltóirí, a chumasú chun leigheas a lorg trí chaingne ionadaíocha i gcoinne sáruithe ar fhorálacha dhlí an Aontais. Ba cheart na heintitis cháilithe a bheith in ann a iarraidh go ndéanfaí sárú a stopadh nó a thoirmeasc, go ndéanfaí a dheimhniú gur tharla sárú agus sásamh a lorg, amhail cúiteamh, deisiú nó laghdú praghsanna de réir mar atá ar fáil faoi dhlíthe náisiúnta.
- (2) Chumasaigh Treoir 2009/22/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁹ eintitis cháilithe chun caingne ionadaíocha a thabhairt atá dírithe go príomha ar stopadh agus ar thoirmeasc sáruithe ar dhlí an Aontais Eorpaigh atá díobhálach do chomhleasanna tomhaltóirí. Níor thug an Treoir sin aghaidh sách maith, áfach, ar na dúshláin a bhaineann le forfheidhmiú dhlí na dtomhaltóirí. Chun an díspreagadh a mhéadú maidir le cleachtais neamhdhleathacha agus chun an dochar do thomhaltóirí a laghdú, tá sé riachtanach an sásra le haghaidh cosaint comhleasanna tomhaltóirí a neartú. I bhfianaise na n-athruithe iomadúla, ar mhaithe le soiléireacht, tá sé iomchuí Treoir 2009/22/CE a ionadú.
- (3) Ba cheart caingean ionadaíoch a bheith ina bealach éifeachtach agus éifeachtúil chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint. Ba cheart go gcuirfeadh an saghas caighne sin ar a gcumas d'eintitis cháilithe gníomhú chun comhlíonadh forálacha ábhartha dhlí an Aontais a áirithiú agus chun dul thar na baic a bhíonn ar thomhaltóirí le linn caingne aonair, amhail éiginnteacht maidir lena gcearta agus na sásraí nós imeachta atá ar fáil, leisce shíceolaíoch caingean a thabhairt agus an éagothroime idir na costais agus na tairbhí ionchasacha a bhainfeadh le caingean aonair.

²⁸ IO C [...], [...], lch. [...].

²⁹ IO L 110/30, 1.5.2009.

- (4) Tá sé tábhachtach an chothromaíocht riachtanach idir rochtain ar cheartas agus cosaintí nós imeachta i gcoinne dlíthíocht mhí-úsáideach a áirithiú, ar rud é a d'fhéadfadh bac míchuí a chur ar chumas gnólachtaí feidhmiú sa Mhargadh Aonair. Chun mí-úsáid caingne ionadaíocha a chosc, ba cheart eilimintí áirithe a sheachaint amhail damáistí pionósacha agus easpa teorainneacha ar an teidlíocht caingean a thabhairt thar ceann na dtomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh, agus ba cheart rialacha soiléire a leagan síos maidir le gnéithe éagsúla nós imeachta, amhail eintitis cháilithe a ainmniú, tionscnamh a gcistí agus an cineál faisnéise a theastaíonn le tacú leis an gcaingean ionadaíoch. Níor cheart go ndéanadh an Treoir seo difear do rialacha náisiúnta maidir le leithdháileadh costais nós imeachta.
- (5) Is minic a bhíonn impleachtaí trasteorann ag sáruithe a dhéanann difear do chomhleasanna tomhaltóirí. De thoradh caingne ionadaíocha níos éifeachtaí éifeachtúla a beith ar fáil ar fud an Aontais, ba cheart go gcuirfí borradh faoi mhuinín tomhaltóirí as an margadh inmheánach agus go dtabharfaí an chumhacht do thomhaltóirí a gcearta a fheidhmiú.
- (6) Ba cheart réimsí éagsúla a chumhdach leis an Treoir seo amhail cosaint sonraí, seirbhísí airgeadais, taisteal agus turasóireacht, fuinneamh, teileachumarsáid agus an comhshaol. Ba cheart go gcumhdódh sé sáruithe ar fhorálacha dhlí an Aontais a chosnaíonn leasanna tomhaltóirí, is cuma an dtagraítear dóibh mar thomhaltóirí nó mar thaistealaithe, úsáideoirí, custaiméirí, infheisteoirí miondíola, cliaint mhiondíola nó eile i ndlí ábhartha an Aontais. Chun freagairt leordhóthanach ar shárú ar dhlí an Aontais a áirithiú, dlí a bhfuil a fhoirm agus scála ag athrú go tapa, ba cheart a mheas, gach uair a ghluactar gníomh nua de chuid an Aontais atá ábhartha do chosaint comhleasanna tomhaltóirí, an gá an Iarscríbhinn leis an Treoir seo a leasú chun é a áireamh ina raon feidhme.
- (7) Tá glactha ag an gCoimisiún tograí reachtacha le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gCoimisiún lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 lena mbunaítear rialacha comhchoiteanna maidir le cúiteamh agus cúnamh do phaisinéirí i gcás nach gceadaítear do phaisinéir bordáil agus cealú nó moill fhada eitiltí agus Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 maidir le dliteanas aeriompróra i ndáil le hiompar paisinéirí agus a gcuid bagáiste d'aer³⁰ agus le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le cearta agus oibleagáidí ceart paisinéirí iarnróid³¹. Is iomchuí, dá bhrí sin, foráil a dhéanamh go ndéanadh an Coimisiún a mheas, bliain amháin i ndiaidh theacht i bhfeidhm na Treorach seo, an bhfuil leibhéal leordhóthanach cosanta á sholáthar ag rialacha an Aontais i réimse chearta na bpaisinéirí aer agus iarnróid, atá inchomparáide leis an leibhéal cosanta dá bhforáiltear sa Treoir seo, agus go dtiocfadh sé ar aon chonclúidí is gá maidir le raon feidhme na Treorach seo.
- (8) Ag cur le Treoir 2009/22/CE, ba cheart sáruithe intíre agus trasteorann a chumhdach leis an Treoir seo, go háirithe nuair atá na tomhaltóirí lena mbaineann an sárú ina gcónaí i mBallstát amháin nó níos mó nach é an Ballstát é ina bhfuil an trádálaí a rinne an sárú bunaithe. Ina theannta sin, ba cheart sáruithe a chumhdach léi ar tháinig deireadh leo sular cuireadh tús nó críoch leis an gcaingean ionadaíoch freisin, ó tharla go bhféadfadh go mbeadh sé fós riachtanach cosc a chur leis an gcleachtas a theacht

³⁰ COM(2013) 130 final.

³¹ COM(2017) 548 final.

chun cinn an athuair, a bhunú gur sárú a bhí i gcleachtas áirithe agus sásamh tomhaltóirí a éascú.

- (9) Níor cheart rialacha dlí phríobháidigh idirnáisiúnta a leagan síos leis an Treoir seo i dtaca le dlínse, aithint agus forfheidhmiú breithiúnas nó an dlí is infheidhme. Tá feidhm ag na hionstraimí atá ann cheana i ndlí an Aontais maidir leis na caingne ionadaíocha a leagtar amach leis an Treoir seo.
- (10) De bhrí nach féidir ach le heintitis cháilithe na caingne ionadaíocha a thabhairt, d'fhonn a áirithiú go bhfuil ionadaíocht leordhóthánach á déanamh ar chomhleasanna tomhaltóirí ba cheart d'eintitis cháilithe na critéir a leagtar síos sa Treoir seo a chomhlíonadh. Go háirithe, chaithfidís a bheith bunaithe go cuí de réir dlí Ballstáit, lena n-áireofaí, mar shampla, ceanglais maidir leis an líon comhaltaí, an leibhéal buaine, nó ceanglais trédhearcachta maidir le gnéithe ábhartha dá struchtúr amhail an reachtanna bunaithe, an struchtúr bainistíochta, na cuspóirí agus na modhanna oibre. Comhlachtaí neamhbhrabúis ba cheart a bheith iontu agus leas dlisteanach acu comhlíonadh dhlí ábhartha an Aontais a áirithiú. Ba cheart feidhm a bheith ag na critéir seo maidir le heintitis cháilithe atá ainmnithe roimh ré agus maidir le heintitis cháilithe ad hoc atá bunaithe le haghaidh caingean shonrach.
- (11) Ba cheart do chomhlachtaí poiblí neamhspleácha agus go háirithe d'eagraíochtaí tomhaltóirí ról gníomhach a imirt maidir le comhlíonadh forálacha ábhartha dhlí an Aontais a áirithiú agus tá siad ar fad in ann gníomhú mar eintitis cháilithe. Ó tharla go bhfuil rochtain ag na heintitis seo ar fhoinsí difriúla faisnéise maidir le cleachtais trádálaithe i ndáil le tomhaltóirí agus ó tharla go bhfuil tosaíochtaí difriúla acu maidir lena ngníomhaíochtaí, ba cheart na Ballstáit a bheith in ann cinneadh a dhéanamh maidir leis na cineálacha bearta a d'fhéadfadh gach ceann de na heintitis cháilithe seo a lorg i gcaingne ionadaíocha.
- (12) Ó tharla go bhféadfadh nósanna imeachta breithiúnacha agus riaracháin freastal go héifeachtach éifeachtúil ar chosaint comhleasanna tomhaltóirí is faoi dhiscreid na mBallstát atá sé a chinneadh an féidir an chaingean ionadaíoch a thabhairt in imeachtaí breithiúnacha nó riaracháin, nó an dá cheann, ag brath ar réimse ábhartha an dlí nó ar an earnáil eacnamaíoch ábhartha. Beidh sé sin gan dochar don cheart chun leigheas éifeachtach faoi Airteagal 47 de Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, trína n-áiritheoidh na Ballstáit go bhfuil an ceart ag tomhaltóirí agus ag gnólachtaí chun leigheas éifeachtach os comhair cúirte nó binse, i gcoinne aon chinneadh riaracháin tógtha de bhun forálacha náisiúnta a bhfuil an Treoir seo á gcur chun feidhme acu. Ina cuid de sin beidh an deis do na páirtithe cinneadh a fháil lena ndeonaítear forfheidhmiú an chinnidh faoi dhíospóid a chur ar fionraí, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta.
- (13) Chun éifeachtacht nós imeachta na gcaingne ionadaíocha a mhéadú, ba cheart an deis a bheith ag eintitis cháilithe bearta difriúla a lorg laistigh d'aon chaingean ionadaíoch amháin nó laistigh de chaingne ionadaíocha éagsúla. Ba cheart bearta eatramhacha a áireamh ar na bearta sin chun stop a chur le cleachtas atá fós ar siúl nó chun cleachtas a thoirmeasc sa chás nár cuireadh an cleachtas i bhfeidhm ach go bhfuil riosca ann go bhféadfadh sé díobháil thromchúiseach nó do-athraithe a dhéanamh do thomhaltóirí, bearta lena leagtar síos gur sárú dlí atá i gcleachtas áirithe agus, más gá, lena ndéantar an cleachtas a stopadh nó a thoirmeasc don todhchaí, chomh maith le bearta lena ndíothaítear éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe, lena n-áirítear sásamh. Má lorgaítear a leithéid laistigh de chaingean aonair, ba cheart eintitis cháilithe a bheith in ann gach

beart ábhartha a lorg tráth a thugtar an beart nó ba cheart ordú urghaire ábhartha a lorg ar dtús agus ina dhiaidh sin ordú sásaimh más iomchuí.

- (14) Tá sé mar aidhm le horduithe urghaire comhleasanna tomhaltóirí a chosaint ar neamhcheist le haon chaillteanas nó damáiste iarbhir a bhain do thomhaltóirí aonair. D'fhéadfadh go n-éileodh orduithe urghaire ar thrádálaithe beart sonrach a dhéanamh, amhail faisnéis a sholáthar do thomhaltóirí a d'fhágtaí ar lár roimhe sin de shárú ar oibleagáidí dlíthiúla. Cinntí gur sárú atá i gcleachtas, níor cheart iad a bheith ag brath ar an gcleachtas a beith in úsáid d'aon ghnó nó le faillí.
- (15) Ba cheart an t-eintiteas cáilithe a bhfuil an chaingean ionadaíoch á tionscnamh aige faoin Treoir seo a bheith ina pháirtí sna himeachtaí dlí. Ba cheart deiseanna leordhóthanacha a bheith ag na tomhaltóirí lena mbaineann an sárú chun tairbhe a bhaint as torthaí ábhartha na caingne ionadaíche. Ba cheart orduithe urghaire a eisítear faoin Treoir seo a bheith gan dochar do chaingne aonair arna dtabhairt ag tomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh de dheasca an chleachtais atá faoi réir an ordaithe urghaire.
- (16) Ba cheart eintitis cháilithe a bheith in ann bearta a lorg a bhfuil sé mar aidhm leo éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe a dhíothú. Ba cheart na bearta sin a bheith i bhfoirm ordú sásaimh lena gcuirtear an trádálaí faoi oibleagáid cúiteamh, deisiú, athsholáthar, laghdú praghsanna, foirceannadh conartha nó aisíocaíocht an phraghais a íocadh, *inter alia*, a sholáthar, de réir mar is iomchuí agus mar atá ar fáil faoi dhlíthe náisiúnta.
- (17) An cúiteamh a dheonaítear do thomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh i gcás ina ndearnadh díobháil do shlua mór daoine, níor cheart an cúiteamh sin a bheith níos mó ná an méid a chaithfidh an trádálaí a chúiteamh i gcomhréir leis an dlí náisiúnta nó de chuid an Aontais is infheidhme chun an díobháil iarbhir a bhain dóibh a chumhdach. Go háirithe, ba cheart damáistí pionósacha a sheachaint a ndéanfaí an pháirtí is éilitheoir maidir leis an damáiste a rinneadh a róchúiteamh dá mbarr.
- (18) Féadfaidh na Ballstáit ceangal a chur ar eintitis cháilithe leordhóthain faisnéise a sholáthar chun tacú le caingean ionadaíoch le haghaidh sásaimh, lena n-áirítear tuairisc ar an ngrúpa tomhaltóirí lena mbaineann an sárú agus na ceisteanna fíorais agus dlí atá le réiteach sa chaingean ionadaíoch. Níor cheart ceangal a bheith ar an eintiteas cáilithe gach tomhaltóir ar leith a mbaineann an sárú leo a shainaithint chun an chaingean a thionscnamh. I gcaingne ionadaíocha ar shásamh ba cheart don chúirt nó údarás riaracháin a fhíorú ag an gcéim is luaithe is féidir de na himeachtaí an bhfuil cás oiriúnach lena thabhairt mar chaingean ionadaíoch, i bhfianaise chineál an tsáraithe agus shaintréithe na ndamáistí a bhain do na tomhaltóirí lena mbaineann.
- (19) Ba cheart cead a bheith ag na Ballstáit cinneadh a dhéanamh an féidir lena gcúirt nó údarás náisiúnta a bhfuil caingean ionadaíoch le haghaidh sásaimh tugtha os a gcomhair, cinneadh dearbhaitheach a eisiúint go heisceachtúil, seachas ordú sásaimh, maidir le dliteanas an trádálaí do thomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh de dheasca sárú, agus ar cinneadh é a bhféadfaí brath go díreach air i gcaingne sásaimh a thógfadh tomhaltóirí aonair ina dhiaidh sin. Ba cheart an deis sin a bheith teoranta do chásanna a bhfuil údar cuí leo nuair atá cainníochtú an tsásaimh aonair atá le sannadh do gach tomhaltóir a mbaineann an chaingean ionadaíoch leis casta agus bheadh sé mí-éifeachtúil an cainníochtú sin a dhéanamh sa chaingean ionadaíoch. Níor cheart cinntí dearbhaitheacha a eisiúint i gcásann nach bhfuil casta agus go háirithe i gcásanna ina bhfuil na tomhaltóirí lena mbaineann inaitheanta agus inar bhain díobháil inchomparáide do na tomhaltóirí i ndáil le tréimhse ama nó ceannachán. Ar an gcuma chéanna, níor cheart cinntí dearbhaitheacha a eisiúint sa chás go bhfuil méid an chaillteanais a bhain do gach tomhaltóir aonair chomh beag sin nach dócha go

ndéanfaidh tomhaltóirí aonair éileamh ar shásamh aonair. Ba cheart don chúirt nó don údarás náisiúnta réasúnú iomchuí a thabhairt maidir le cinneadh dearbhaitheach a eisiúint seachas ordú sásaimh i gcás ar leith.

- (20) Sa chás go bhfuil tomhaltóirí lena mbaineann an cleachtas céanna inaitheanta agus gurbhain díobháil inchomparáide dóibh i ndáil le tréimhse ama nó ceannachán, i gcás conarthaí fadtéarmacha tomhaltóirí mar shampla, féadfaidh an chúirt nó údarás riaracháin an grúpa tomhaltóirí a mbaineann an sárú leo a shainiú go soiléir i gcúrsa na caingne ionadaíche. Go háirithe, d'fhéadfadh an chúirt nó údarás riaracháin iarraidh ar an trádálaí a rinne sárú faisnéis ábhartha a sholáthar, amhail céannacht na dtomhaltóirí lena mbaineann agus fad an chleachtais. Ar chúiseanna luais agus éifeachtúlachta, sna cásanna seo ba cheart do na Ballstáit, i gcomhréir lena ndlíthe náisiúnta, breithniú a dhéanamh ar an deis a sholáthar do thomhaltóirí tairbhe dhíreach a bhaint as ordú sásaimh i ndiaidh eisiúint an ordaithe gan é a bheith riachtanach a sainordú aonair a thabhairt sula n-eisítear an t-ordú sásaimh.
- (21) I gcásanna íseal-luacha ní dócha go dtabharfaidh mórán tomhaltóirí caingean chun a gcearta a fhorfheidhmiú mar nárbh fhiú an tairbhe an trioblóid don duine aonair. Má tá an cleachtas céanna i gceist i gcás roinnt tomhaltóirí áfach, d'fhéadfadh an caillteanas comhiomlán a bheith suntasach. I gcásanna den sórt sin, féadfaidh cúirt nó údarás a mheas go bhfuil sé díréireach cistí a dháileadh ar na tomhaltóirí lena mbaineann, mar go bhfuil an iomarca dua ag baint leis nó mar go bhfuil sé neamhphraiticiúil mar shampla. Dá bhrí sin, bheadh sé níos fearr na cistí a fhaightear mar shásamh trí chaingne ionadaíocha a úsáid chun críche comhleasanna tomhaltóirí a chosaint agus ba cheart iad a dhíriú ar chuspóir poiblí ábhartha, amhail ciste cúnaimh dlí do thomhaltóirí, feachtais feasachta nó gluaiseachtaí tomhaltóirí.
- (22) Bearta a bhfuil sé mar aidhm leo éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe a dhíothú, ní fhéadfar iad a lorg ach amháin ar bhonn cinneadh críochnaitheach gurb ann do shárú ar dhlí an Aontais atá cumhdaithe ag raon feidhme na Treorach seo agus a dhéanann díobháil do chomhleas tomhaltóirí, lena n-áirítear ordú urghaire críochnaitheach a eisítear le linn na caingne ionadaíche. Go háirithe, féadfar bearta lena ndíothaítear éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe a lorg ar bhonn cinntí críochnaitheacha cúirte nó údarais riaracháin i gcomhthéacs gníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin a rialaítear le Rialachán (AE) 2017/2394 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Nollaig 2017 maidir le comhar idir na húdaráis náisiúnta atá freagrach as dlíthe cosanta tomhaltóirí a fhorfheidhmiú agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004³².
- (23) Déantar foráil sa Treoir seo maidir le sásra nós imeachta, nach ndéanann difear do na rialacha lena mbunaítear cearta substainteacha tomhaltóirí do leigheasanna conarthacha agus neamhchonarthacha sa chás go ndearna sárú díobháil dá leasanna, cosúil leis an gceart chun cúitimh le haghaidh damáistí, foirceannadh conartha, aisíocaíocht, athsholáthar, deisiú nó praghsanna a laghdú. Ní fhéadfar caingean ionadaíoch ag lorg sásaimh faoin Treoir seo a thabhairt ach sa chás go ndéanann dlí an Aontais nó an dlí náisiúnta foráil maidir le cearta substainteacha den sórt sin.
- (24) Ní ghabhann an Treoir seo ionad na sásraí comhshásaimh náisiúnta atá ann cheana. Ag cur a dtraidisiúin dlí san áireamh, is faoi dhiscréid na mBallstát atá sé an chaingean ionadaíoch a leagtar amach sa Treoir seo a dhearadh mar chuid de shásra comhshásaimh atá ann cheana nó a bheidh ann amach anseo nó mar rogha mhalartach

³²

IO L 345, 27.12.2017.

ar na sásraí seo, sa mhéid go gcloíonn an sásra náisiúnta leis na rialacha mionsonraithe a leagtar amach sa Treoir seo.

- (25) Ba cheart eintitis cháilithe a bheith go hiomlán trédhearcach maidir le foinse mhaoiniú a ngníomhaíochta go ginearálta agus maidir leis na cistí atá ag tacú le caingean ionadaíoch shonrach maidir le sásamh ionas go mbeidh na cúirteanna nó na húdaráis riaracháin in ann a mheas an ann do choinbhleacht leasa idir an maoinitheoir tríú páirtí agus an t-eintiteas cáilithe agus chun rioscaí dlíthíochta mí-úsáidí a sheachaint agus chun a mheas an bhfuil leordhóthain acmhainní ag an maoinitheoir tríú páirtí chun a ghealltanais airgeadais don eintiteas cáilithe a chomhlíonadh. Leis an bhfaisnéis a sholáthraíonn an t-eintiteas cáilithe don chúirt nó don údarás riaracháin atá i mbun maoirseachta ar an gcaingean ionadaíoch, ba cheart an chúirt nó an t-údarás sin a bheith in ann a mheas an bhféadfadh an tríú páirtí tionchar a imirt ar chinntí nós imeachta an eintitis cháilithe i gcomhthéacs na caingne ionadaíche, lena n-áirítear maidir le socraíochtaí, agus an bhfuil sé ag cur maoiniú ar fáil do chaingean ionadaíoch le haghaidh sásaimh i gcoinne cosantóir ar iomaitheoir de chuid sholáthróir an mhaoinithe é nó i gcoinne cosantóir a bhfuil soláthróir an mhaoinithe spleách air. Má dheimhnítear aon cheann de na himthosca sin, ba cheart an chumhacht a bheith ag an gcúirt nó údarás riaracháin chun ceangal a chur ar an eintiteas cáilithe an maoiniú ábhartha a dhiúltú agus, más gá, chun seasamh an eintitis cháilithe a dhiúltú i gcás sonrach.
- (26) Ba cheart comhshocraíochtaí lasmuigh den chúirt a bhfuil sé mar aidhm leo sásamh a sholáthar do thomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh a spreagadh sula dtugtar an chaingean ionadaíoch agus ag aon chéim den chaingean ionadaíoch.
- (27) Féadfaidh na Ballstáit foráil a dhéanamh gur féidir le heintiteas cáilithe agus trádálaí a tháinig ar shocraíocht maidir le sásamh do thomhaltóirí a ndearna cleachtas neamhdhleathach líomhnaithe an trádálaí sin difear dóibh iarratas comhpháirteach a dhéanamh go bhfaomhfadh cúirt nó údarás riaracháin an tsocraíocht sin. Níor cheart don chúirt nó don údarás riaracháin iarratas den sórt sin a cheadú má tá aon chaingean ionadaíoch eile ag dul ar aghaidh maidir leis an gcleachtas céanna. Ní mór don chúirt inniúil nó don údarás riaracháin inniúil a bhfuil comhshocraíocht den sórt sin á faomhadh aici nó aige, leasanna agus cearta na bpáirtithe uile lena mbaineann a chur san áireamh, tomhaltóirí aonair san áireamh. Tabharfar an deis do na tomhaltóirí aonair lena mbaineann glacadh lena bheith faoi cheangal ag an tsocraíocht sin. nó diúltú dó sin.
- (28) Ba cheart an cumhacht a bheith ag an gcúirt agus ag an údarás riaracháin chun iarraidh ar an trádálaí a rinne sárú agus ar an eintiteas cáilithe a thug an chaingean ionadaíoch dul i mbun idirbheartaíochta a bhfuil sé mar aidhm léi teacht ar shocraíocht maidir leis an sásamh atá le tabhairt do na tomhaltóirí lena mbaineann. Agus an cinneadh á dhéanamh an iarrfar ar na páirtithe díospóid a réiteach lasmuigh den chúirt, ba cheart an cineál sáráithe lena mbaineann an chaingean, saintréithe na dtomhaltóirí lena mbaineann, an cineál sásaimh a d'fhéadfaí a thairiscint, toilteanas na bpáirtithe réiteach a dhéanamh agus luas an nós imeachta a chur san áireamh.
- (29) Chun sásamh a éascú le haghaidh tomhaltóirí aonair ar bhonn cinntí dearbhaitheacha críochnaitheacha, a eisítear i gcaingne ionadaíocha, maidir le dliteanas an trádálaí i leith na dtomhaltóirí a ndearna díobh dóibh de dheasca sárú, ba cheart an chumhacht a bheith ag an gcúirt nó ag an údarás riaracháin a d'eisigh an cinneadh a iarraidh ar an eintiteas cáilithe agus ar an trádálaí teacht ar chomhshocraíocht.

- (30) Aon socraíocht lasmuigh den chúirt a dhéantar i gcomhthéacs caingean ionadaíoch nó a bhunaítear ar chinneadh dearbhaitheach críochnaitheach, ba cheart í a bheith faofa ag an gcúirt ábhartha nó ag an údarás riaracháin ábhartha lena dlíthiúlacht agus a cothroime a áirithiú, ag cur leasanna agus chearta na bpáirtithe ar fad lena mbaineann san áireamh. Tabharfar an deis do na tomhaltóirí aonair lena mbaineann glacadh lena bheith faoi cheangal ag an tsocraíocht sin. nó diúltú dó sin.
- (31) Le go n-éireoidh le caingean ionadaíoch, tá sé riachtanach a áirithiú go gcuirtear tomhaltóirí ar an eolas fúithi. Ba cheart tomhaltóirí a chur ar an eolas go bhfuil caingean ionadaíoch ar siúl, gur measadh go raibh cleachtas trádálaí ina shárú ar an dlí, faoina gchearta nuair a chinntear go bhfuil sárú ann agus faoi aon chéimeanna atá le tógáil ina dhiaidh sin ag na tomhaltóirí lena mbaineann, go háirithe chun sásamh a fháil. An riosca dá gclú a ghabhann le faisnéis faoi shárú a scaipeadh, tá sin tábhachtach freisin chun trádálaithe a dhíspreagadh ó chearta tomhaltóirí a shárú.
- (32) Le bheith éifeachtach, ba cheart an fhaisnéis a bheith leordhóthanach agus comhréireach le himthosca an cháis. Ba cheart don trádálaí a rinne sárú na tomhaltóirí ar fad lena mbaineann a chur ar an eolas go hiomchuí faoi orduithe urghaire críochnaitheacha agus faoi orduithe sásaimh críochnaitheacha a eisítear le linn na caingne ionadaíche, agus faoi aon socraíocht atá faofa ag cúirt nó údarás riaracháin chomh maith. Féadfar faisnéis den sórt sin a sholáthar mar shampla ar shuíomh gréasáin an trádálaí, ar na meáin shóisialta, ar mhargaí ar líne, nó i nuachtáin mhóréilimh, lena n-áirítear iad sin a dháiltear ar mhodhanna leictreonacha cumarsáide amháin. Más féidir, ba cheart gach tomhaltóir ar leith a chur ar an eolas trí litreacha leictreonacha nó páipéir. Ba cheart an fhaisnéis sin a sholáthar i bhformáidí inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas arna iarraidh sin.
- (33) Chun deimhneacht dhlíthiúil a fheabhsú, neamhréir a sheachaint i gcur i bhfeidhm dhlí an Aontais agus éifeachtacht agus éifeachtúlacht nós imeachta i gcás caingne ionadaíocha agus na gcaingne le haghaidh sásaimh a d'fhéadfadh leanúint astu, nuair a chinntear gurb ann do shárú le cinneadh críochnaitheach, lena n-áirítear ordú urghaire críochnaitheach faoin Treoir seo, arna eisiúint ag údarás riaracháin nó cúirt, níor cheart an cinneadh sin a chur chun dlí arís i gcaingne dlí ina dhiaidh sin a bhaineann leis an sárú céanna ag an trádálaí céanna i ndáil le cineál an tsáraithe agus scóip ábhartha, phearsanta, ama agus chríochach an tsáraithe mar a shainítear sin leis an gcinneadh críochnaitheach sin. Nuair a dhéantar caingean a thabhairt ag lorg bearta chun éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe a dhíothú, lena n-áirítear sásamh, i mBallstát seachas sa Bhallstát inar eisíodh cinneadh críochnaitheach gurbh ann don sárú sin, ba cheart an cinneadh sin a bheith ina thoimhde infhrisnéise gur tharla an sárú.
- (34) Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú gur féidir caingne aonair le haghaidh sásaimh a bheith bunaithe ar chinneadh dearbhaitheach críochnaitheach arna eisiúint laistigh de chaingean ionadaíoch. Ba cheart caingne den sórt sin a bheith ar fáil trí nósanna imeachta áisiúla agus simplithe.
- (35) Nuair atá caingean le haghaidh sásaimh bunaithe ar shárú a bheith ann de réir ordú urghaire críochnaitheach nó de réir cinneadh dearbhaitheach críochnaitheach maidir le dlíteanas an trádálaí i leith na dtomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh faoin Treoir seo, níor cheart na rialacha náisiúnta maidir le tréimhsí teorann a bheith ina mbac ar an gcaingean sin. Má a thionscnaítear caingean ionadaíoch, beidh sé d'éifeacht aige sin go gcuirfear ar fionraí na tréimhsí teorann d'aon chaingean sásaimh le haghaidh na dtomhaltóirí a mbaineann an chaingean sin leo nó go gcuirfear briseadh sna tréimhsí sin.

- (36) Ba cheart caitheamh le caingne ionadaíocha le haghaidh orduithe urghaire le luas cuí nós imeachta. Ba cheart caitheamh i gcónaí le horduithe urghaire a bhfuil éifeacht eatramhach acu trí nós imeachta luathaithe chun aon díobháil nó díobháil bhreise ag eascairt ón sárú a chosc.
- (37) Is eilimint thábhachtach í an fhianaise chun cinneadh a dhéanamh an bhfuil cleachtas ar leith ina shárú ar an dlí, an bhfuil riosca ann go ndéanfar arís é, chun cinneadh a dhéanamh cé na tomhaltóirí a mbaineann an sárú leo, chun cinneadh a dhéanamh maidir le sásamh agus chun na tomhaltóirí a mbaineann caingean ionadaíoch leo a chur ar an eolas go hiomchuí faoi na himeachtaí leanúnacha agus na torthaí críochnaitheacha. Saintréithe den ghaol idir an gnólacht agus an tomhaltóir is ea an éagothroime faisnéise áfach, agus d'fhágfadh go mbeadh an fhaisnéis riachtanach i seilbh an trádálaí amháin, rud a d'fhágfadh nach mbeadh rochtain ag an eintiteas cáilithe uirthi. Dá bhrí sin, ba cheart an ceart a thabhairt d'eintitis cháilithe a iarraidh ar an gcúirt inniúil nó údarás riaracháin go nochtódh an trádálaí fianaise atá ábhartha dá n-éileamh nó a theastaíonn chun na tomhaltóirí lena mbaineann a chur ar an eolas go hiomchuí faoin gcaingean ionadaíoch, gan gá a bheith le míreanna aonair fianaise a shonrú. Ba cheart don chúirt nó údarás riaracháin atá i mbun maoirseachta ar an gcaingean ionadaíoch measúnú cúramach a dhéanamh ar an ngá atá le nochtadh den sórt sin, agus ar a scóip agus ar a chomhréireach, ag féachaint do chosaint leasanna dlísteana tríd páirtithe agus faoi réir de rialacha de chuid an Aontais agus na rialacha náisiúnta is infheidhme maidir le rúndacht.
- (38) Chun éifeachtacht na gcaingne ionadaíocha a áirithiú ba cheart pionós éifeachtach, athchomhairleach agus comhréireach a ghearradh ar thrádálaithe a rinne sárú as gan cinneadh críochnaitheach a eisítear le linn na caingne ionadaíche a chomhlíonadh.
- (39) Ós rud é gur leas an phobail caingne ionadaíocha toisc go ndéantar chomhleasanna tomhaltóirí a chosaint leo, ba cheart do na Ballstáit a áirithiú nach gcuirtear cosc ar eintitis cháilithe caingne ionadaíocha a thabhairt faoin Treoir seo de dheasca na gcostas a bhaineann leis na nósanna imeachta.
- (40) Chonacthas cheana go bhfuil an comhar agus an malartú faisnéise idir eintitis cháilithe ó Bhallstáit dhifriúla úsáideach chun aghaidh a thabhairt ar sháruithe trasteorann. Is gá leanúint de na bearta neartaithe acmhainní agus comhair, agus is gá iad a leathnú chuig líon níos mó eintiteas cáilithe ar fud an Aontais chun úsáid caingne ionadaíocha a bhfuil impleachtaí trasteorann acu a mhéadú.
- (41) Chun dul i ngleic go héifeachtach le sáruithe a bhfuil impleachtaí trasteorann acu ba cheart a áirithiú go bhfuil aitheantas frithpháirteach ann don seasamh dlí atá ag eintiteas cáilithe a ainmníodh roimh ré i mBallstát amháin chun caingean ionadaíoch a thabhairt i mBallstát eile. Thairis sin, ba cheart eintitis cháilithe ó Bhallstáit dhifriúla a bheith in ann dul i gcomhar le chéile in aon chaingean ionadaíoch amháin os comhair fóraim amháin, faoi réir na rialacha ábhartha maidir leis an dlínse is inniúil. Ar chúiseanna éifeachtúlachta agus éifeachtachta, ba cheart eintiteas cáilithe amháin a bheith in ann caingean ionadaíoch a thabhairt in ainm eintiteas cáilithe eile a bhfuil ionadaíocht á déanamh acu ar thomhaltóirí ó Bhallstáit dhifriúla.
- (42) Leis an Treoir seo, urramaítear na cearta bunúsacha agus cloítear leis na prionsabail a aithnítear go háirithe i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh. Dá réir sin, ba cheart an Treoir seo a léirmhíniú agus a chur i bhfeidhm i gcomhréir leis na cearta agus prionsabail sin, lena n-áirítear na cearta agus na prionsabail a bhaineann leis an gceart chun leigheas éifeachtach agus triail chóir a fháil, chomh maith leis an gceart chun cosanta.

- (43) I ndáil leis an dlí comhshaoil, cuirtear san áireamh sa Treoir seo Coinbhinsiún Choimisiún Eacnamaíochta na Náisiún Aontaithe don Eoraip maidir le Rochtain ar Fhaisnéis, Rannpháirtíocht Phoiblí i gCinnteoireacht agus Rochtain ar Cheartas i gCúrsaí Comhshaoil ('Coinbhinsiún Aarhus').
- (44) Ní féidir leis na Ballstáit, ag gníomhú dóibh iad féin amháin, cuspóirí na Treorach seo, mar atá sásra caingne ionadaíche a bhunú do chosaint comhleasanna tomhaltóirí chun ardleibhéal cosanta tomhaltóirí ar fud an Aontais agus feidhmiú cuí an mhargaidh inmheánaigh a áirithiú, a ghnóthú go leordhóthanach, agus, de bharr impleachtaí trasteorann na gcaingne ionadaíocha, is fearr is féidir iad a ghnóthú ar leibhéal an Aontais. Féadfaidh an tAontas, dá bhrí sin, bearta a ghlacadh, i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Treoir seo thar a bhfuil riachtanach chun an cuspóir sin a ghnóthú.
- (45) I gcomhréir le Dearbhú Comhpháirteach Polaitiúil an 28 Meán Fómhair 2011 ó na Ballstáit agus ón gCoimisiún maidir le doiciméid mhíniúcháin³³, ghlac na Ballstáit mar chúram orthu féin, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, doiciméad amháin nó níos mó a chur leis an bhfógra maidir lena mbearta trasuite, ar doiciméid iad lena mínítear an gaol idir codanna de threoir agus páirteanna comhfhreagracha na n-ionstraimí náisiúnta trasuite. I ndáil leis an Treoir seo, measann an reachtóir go bhfuil údar cuí le doiciméid den sórt sin a tharchur.
- (46) Is iomchuí rialacha a sholáthar do chur i bhfeidhm na Treorach seo ó thaobh ama de.
- (47) Dá bhrí sin, ba cheart Treoir 2009/22/CE a aisghairm,

TAR ÉIS AN TREOIR SEO A GHLACADH:

Caibidil 1

Ábhar, raon feidhme agus sainmhínithe

Airteagal 1

Ábhar

1. Leis an Treoir seo leagtar amach rialacha a chuireann ar a gcumas d'eintitis cháilithe caingne ionadaíocha a thabhairt atá dírithe ar comhleasanna tomhaltóirí a chosaint, agus áirithítear go bhfuil cosaintí iomchuí ann chun dlíthíocht mhí-úsáideach a sheachaint.
2. Ní chuirfidh an Treoir seo cosc ar na Ballstáit forálacha a ghlacadh nó a choimeád i bhfeidhm atá ceaptha chun modhanna nós imeachta eile a chur ar fáil d'eintitis cháilithe nó d'aon duine eile lena mbaineann chun caingne a thabhairt atá dírithe ar chomhleasanna tomhaltóirí a chosaint ar an leibhéal náisiúnta.

³³ IO C 369, 17.12.2011, lch. 14.

Airteagal 2

Raon feidhme

1. Beidh feidhm ag an Treoir seo maidir le caingne ionadaíocha a thugtar i gcoinne sáruithe ag trádálaithe ar na forálacha de chuid dhlí an Aontais a liostaítear in Iarscríbhinn I a dhéanann díobháil do chomhleasanna tomhaltóirí nó a d'fhéadfadh díobháil a dhéanamh dóibh. Beidh feidhm aici maidir le sáruithe intíre agus trasteorann, lena n-áirítear cásanna ina bhfuil deireadh tagtha leis na sáruithe roimh thús a bheith curtha leis an gcaingean ionadaíoch nó sula bhfuil críoch curtha leis an gcaingean ionadaíoch.
2. Ní dhéanfaidh an Treoir seo difear do na rialacha lena leagtar síos na leigheasanna conarthacha agus neamhchonarthacha atá ar fáil do thomhaltóirí maidir le sáruithe den sórt sin faoi dhlí an Aontais nó faoin dlí náisiúnta.
3. Tá an Treoir seo gan dochar do rialacha an Aontais maidir leis an dlí idirnáisiúnta príobháideach, go háirithe na rialacha a bhaineann le dlínse cúirte agus leis an dlí is infheidhme.

Airteagal 3

Sainmhínithe

Chun críocha na Treorach seo, tá feidhm ag na sainmhínithe seo a leanas:

- (1) ciallaíonn ‘tomhaltóir’ aon duine nádúrtha atá ag gníomhú chun críoch atá lasmuigh dá thrádáil, dá ghnó, dá cheird nó dá ghairm;
- (2) ciallaíonn ‘trádálaí’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach, gan beann ar é a bheith faoi úinéireacht phríobháideach nó phoiblí, atá ag gníomhú, lena n-áirítear trí aon duine eile atá ag gníomhú faoi ainm an duine nó thar a cheann, chun críoch a bhfuil baint acu lena thrádáil, lena ghnó, lena cheird nó lena ghairm;
- (3) ciallaíonn ‘comhleasanna tomhaltóirí’ na leasanna atá ag líon áirithe tomhaltóirí;
- (4) ciallaíonn ‘caingean ionadaíoch’ caingean chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint nach páirtithe inti iad na tomhaltóirí lena mbaineann;
- (5) ciallaíonn ‘cleachtas’ aon ghníomh nó aon neamhghníomh de chuid trádálaí;
- (6) ciallaíonn ‘cinneadh críochnaitheach’ cinneadh ó chúirt de chuid Ballstáit nach féidir a achomharc nó nach féidir a achomharc a thuilleadh nó cinneadh ó údarás riaracháin nach féidir athbhreithniú breithiúnach a dhéanamh air a thuilleadh.

Caibidil 2

Caingne ionadaíocha

Airteagal 4

Eintitis cháilithe

1. Eintitis cháilithe atá ainmnithe ag na Ballstáit roimh ré chuige, arna iarraidh sin dóibh, agus atá curtha ar liosta atá ar fáil go poiblí, áiritheoidh na Ballstáit gur féidir leo caingne ionadaíocha a thabhairt.

Ainmneoidh na Ballstáit eintiteas ina eintiteas cáilithe má chomhlíonann sé na critéir seo a leanas:

- (a) tá sé bunaithe go cuí de réir dlí Ballstáit;
- (b) tá leas dlisteanach aige a áirithiú go gcomhlíontar na forálacha de chuid dhlí an Aontais a chumhdaítear leis an Treoir seo;
- (c) is de charachtar neamhbhrabúis é.

Déanfaidh na Ballstáit a mheas ar bhonn rialta an gcomhlíonann eintiteas cáilithe leis na critéir seo fós. Áiritheoidh na Ballstáit go gcaillfidh an t-eintiteas cáilithe a stádas faoin Treoir seo mura gcomhlíonann sé a thuilleadh ceann amháin nó níos mó de na critéir a liostaítear sa chéad fhomhír.

- 2. Féadfaidh na Ballstáit eintiteas cáilithe a ainmniú ar bhonn *ad hoc* le haghaidh caingean ionadaíoch ar leith, arna iarraidh sin dó, má chomhlíonann sé na critéir dá dtagraítear i mír 1.
- 3. Áiritheoidh na Ballstáit go bhfuil eagraíochtaí tomhaltóirí agus comhlachtaí poiblí neamhspleácha go háirithe incháilithe le haghaidh stádas an eintitis cháilithe. Féadfaidh na Ballstáit eagraíochtaí tomhaltóirí a dhéanann ionadaíocht ar bhaill ó níos mó ná Ballstát amháin a ainmniú mar eintiteas cáilithe.
- 4. Féadfaidh na Ballstáit rialacha a leagan amach ina sonraítear cé na heintitis cháilithe ar féidir leo na bearta ar fad dá dtagraítear in Airteagal 5 agus Airteagal 6 a lorg, agus cé na eintitis cháilithe nach féidir leo ach ceann amháin níos mó de na bearta seo a lorg.
- 5. Na critéir dá dtagraítear i mír 1 a bheith comhlíonta ag eintiteas cáilithe, tá sé sin gan dochar do cheart na cúirte nó an údaráis riaracháin a scrúdú an bhfuil cuspóir an eintitis cháilithe ina bhonn cirt leis an eintiteas sin caingean a thabhairt i gcás sonrach i gcomhréir le hAirteagal 5(1).

Airteagal 5

Caingne ionadaíocha chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint

- 1. Áiritheoidh na Ballstáit gur féidir le heintitis cháilithe caingne ionadaíocha a thabhairt os comhair cúirteanna náisiúnta nó údaráis riaracháin ar choinníoll go bhfuil gaol díreach idir príomhchuspóirí an eintitis agus na cearta a dheonaítear faoi dhlí an Aontais atáthar a áitiú a sáraíodh agus a bhfuil an chaingean á tabhairt i ndáil leo.
- 2. Áiritheoidh na Ballstáit go bhfuil eintitis cháilithe i dteideal caingne ionadaíocha a thabhairt chun na bearta seo a leanas a lorg:
 - (a) ordú urghaire mar bheart eatramhach chun an cleachtas a stopadh nó, mura bhfuil an cleachtas curtha i bhfeidhm go fóill ach go bhfuil sin ar tí tarlú, an cleachtas a thoirmeasc;
 - (b) ordú urghaire gur sárú dlí é an cleachtas agus, más gá, lena ndéantar an cleachtas a stopadh nó, mura bhfuil an cleachtas curtha i bhfeidhm go fóill ach go bhfuil sin ar tí tarlú, an cleachtas a thoirmeasc.

Chun orduithe urghaire a lorg, ní bheidh ar eintitis cháilithe sainordú a fháil ó na tomhaltóirí aonair lena mbaineann ná fianaise de chaillteanas ná damáiste iarbhrí a

sholáthar ó thaobh na dtomhaltóirí lena mbaineann de ná fianaise de rún ná faillí ó thaobh an trádálaí de.

3. Áiritheoidh na Ballstáit go bhfuil eintitis cháilithe i dteideal caingne ionadaíocha a thabhairt chun bearta a lorg chun éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe a dhíothú. Déanfar na bearta sin a lorg ar bhonn aon chinneadh críochnaitheach go bhfuil cleachtas ina shárú ar dhlí de chuid an Aontais a liostaítear in Iarscríbhinn I a dhéanann díobháil do chomhleasanna tomhaltóirí, lena n-áirítear ordú urghaire críochnaitheach dá dtagraítear i mír (2)(b).
4. Gan dochar d'Airteagal 4(4), áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh eintitis cháilithe in ann idir bhearta chun éifeachtaí leanúnacha an tsáraithe a dhíothú agus bhearta dá dtagraítear i mír 2 a lorg in aon chaingean ionadaíoch amháin.

Airteagal 6

Bearta sásaimh

1. Chun críocha Airteagal 5(3), áiritheoidh na Ballstáit go bhfuil eintitis cháilithe i dteideal caingne ionadaíocha a thabhairt chun ordú sásaimh a lorg, lena gcuirtear an trádálaí faoi oibleagáid cúiteamh, deisiú, athsholáthar, laghdú praghsanna, foirceannadh conartha nó aisíocaíocht an phraghais a íocadh, *inter alia*, a sholáthar, de réir mar is iomchuí. Féadfaidh an Ballstát a cheangal go bhfaighfear sainordú na dtomhaltóirí aonair lena mbaineann sula ndéanfar cinneadh dearbhaitheach nó sula n-eiseofar ordú sásaimh.

Déanfaidh an t-eintiteas cáilithe faisnéis leordhóthanach a sholáthar de réir mar a cheanglaítear faoin dlí náisiúnta chun tacú leis an gcaingean, lena n-áirítear tuairisc ar na tomhaltóirí a mbaineann an chaingean leo agus na ceisteanna fíorais agus dlí atá le réiteach.
2. De mhaolú ar mhír 1, féadfaidh na Ballstáit cúirt nó údarás riaracháin a chumhachtú chun cinneadh dearbhaitheach a eisiúint, seachas ordú sásaimh, maidir le dliteanas an trádálaí i leith na dtomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh de dheasca sárú ar dhlí de chuid an Aontais a liostaítear in Iarscríbhinn I, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo nuair is casta sásamh aonair a chainníochtú mar gheall ar shaintréithe na díobhála ar leith do na tomhaltóirí lena mbaineann.
3. Ní bheidh feidhm le mír 2 sna cásanna seo a leanas:
 - (a) tá na tomhaltóirí lena mbaineann an sárú inaitheanta agus bhain díobháil inchomparáide dóibh mar gheall ar an gcleachtas céanna i ndáil le tréimhse ama nó ceannachán. I gcásanna den sórt sin, ní bheidh an ceanglas sainordú na dtomhaltóirí aonair lena mbaineann a fháil ina choinníoll chun an chaingean a thionscnamh. Díreofar an sásamh ar na tomhaltóirí lena mbaineann;
 - (b) d'fhulaing na tomhaltóirí méid beag caillteanais agus bheadh sé díréireach an sásamh a dháileadh orthu. I gcásanna den sórt sin, áiritheoidh na Ballstáit nach mbeidh sainordú na dtomhaltóirí aonair lena mbaineann ina cheanglas. Díreofar an sásamh ar chuspóir poiblí a fhreastalaíonn ar chomhleasanna tomhaltóirí.
4. Beidh an sásamh a fhaightear trí chinneadh críochnaitheach i gcomhréir le mír 1, mír 2 agus mír 3 gan dochar d'aon chearta breise sásaimh atá ag na tomhaltóirí lena mbaineann faoi dhlí an Aontais nó faoin dlí náisiúnta.

Airteagal 7

Maoiniú

1. An t-eintiteas cáilithe a bhfuil ordú sásaimh dá dtagraítear in Airteagal 6(1) á lorg aige, dearbhóidh sé go luath sa chaingean foinse na gcistí a úsáidtear le haghaidh a ghníomhaíochta go ginearálta agus foinse na gcistí atá sé a úsáid chun tacú leis an gcaingean. Léireoidh sé go bhfuil acmhainní airgeadais leordhóthanacha aige chun ionadaíocht a dhéanamh ar leasanna is fearr na dtomhaltóirí lena mbaineann agus chun aon chostais dhíobhálacha a sheasamh sa chás go dteipfeadh ar an gcaingean.
2. Áiritheoidh na Ballstáit, i gcásanna ina bhfuil caingean ionadaíoch ar shásamh á maoiniú ag tríú páirtí, go bhfuil toirmeasc ar an tríú páirtí:
 - (a) tionchar a imirt ar chinntí an eintitis cháilithe i gcomhthéacs caingean ionadaíoch, maidir le socraíochtaí san áireamh;
 - (b) maoiniú a chur ar fáil le haghaidh comhchaingean i gcoinne cosantóir ar iomaitheoir de chuid sholáthróir an mhaoinithe é nó i gcoinne cosantóir a bhfuil soláthróir an mhaoinithe spleách air;
3. Áiritheoidh na Ballstáit go bhfuil sé de chumhacht ag cúirteanna agus údaráis riaracháin na himthosca dá dtagraítear i mír 2 a mheas agus, dá réir sin, ceangal a chur ar an eintiteas cáilithe an maoiniú ábhartha a dhiúltú agus, más gá, seasamh an eintitis cháilithe i gcás sonracha a dhiúltú.

Airteagal 8

Socraíochtaí

1. Féadfaidh na Ballstáit foráil a dhéanamh gur féidir le heintiteas cáilithe agus trádálaí a tháinig ar shocraíocht maidir le sásamh do thomhaltóirí a ndearna cleachtas neamhdhleathach líomhnaithe an trádálaí sin difear dóibh iarratas comhpháirteach a dhéanamh go bhfaomhfaidh cúirt nó údarás riaracháin an tsocraíochta sin. Níor cheart don chúirt nó don údarás riaracháin iarratas den sórt sin a cheadú má tá aon chaingean ionadaíoch eile ag dul ar aghaidh os comhair chúirt nó údarás riaracháin an Bhallstáit chéanna maidir leis an trádálaí céanna agus maidir leis an gcleachtas céanna.
2. Áiritheoidh na Ballstáit go bhféadfaidh an chúirt nó an t-údarás riaracháin, tráth ar bith le linn na caingne ionadaíche, iarraidh ar an eintiteas cáilithe agus ar an gcosantóir, tar éis dul i gcomhairle leo, teacht ar shocraíocht maidir le sásamh laistigh de theorainn ama atá réasúnach agus socraithe.
3. Áiritheoidh na Ballstáit go bhfuil sé de chumhacht ag an gcúirt nó ag an údarás riaracháin a d'eisigh an cinneadh dearbhaitheach críochnaitheach dá dtagraítear in Airteagal 6(2) a iarraidh ar na páirtithe sa chaingean ionadaíoch teacht ar shocraíocht laistigh de theorainn ama atá réasúnach agus socraithe maidir leis an sásamh atá le tabhairt do thomhaltóirí ar bhonn an chinnidh chríochnaithigh sin.
4. Beidh na socraíochtaí dá dtagraítear i mír 1, mír 2 agus mír 3 faoi réir ghrinnschrúdú na cúirte nó an údaráis riaracháin. Déanfaidh an chúirt nó an t-údarás riaracháin measúnú ar dhlíthiúlacht agus ar chothroime na socraíochta, ag cur san áireamh chearta agus leasanna na bpáirtithe ar fad, lena n-áirítear na tomhaltóirí lena mbaineann.

5. Mura dtiocfar ar an tsocraíocht dá dtagraítear i mír 2 laistigh de na teorainneacha ama atá socraithe nó mura bhfaomhfar an tsocraíocht ar thángthas uirthi, leanfaidh an chúirt nó an t-údarás riaracháin den chaingean ionadaíoch.
6. Tabharfar an deis do na tomhaltóirí aonair lena mbaineann glacadh lena bheith faoi cheangal ag na socraíochtaí dá dtagraítear i mír 1, mír 2 agus mír 3, nó diúltú dó sin. Beidh an sásamh a gheofar trí shocraíocht fhaofa i gcomhréir le mír 4 gan dochar d'aon chearta breise sásaimh atá ag na tomhaltóirí lena mbaineann faoi dhlí an Aontais nó faoin dlí náisiúnta.

Airteagal 9

Faisnéis maidir le caingne ionadaíocha

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcuirfidh an chúirt nó an t-údarás riaracháin ceangal ar an trádálaí a rinne sárú na tomhaltóirí a ndearnadh difear dóibh a chur ar an eolas ar a chostas féin faoi na cinntí críochnaitheacha ina bhforáiltear maidir le bearta dá dtagraítear in Airteagal 5 agus in Airteagal 6, agus na socraíochtaí ceadaithe dá dtagraítear in Airteagal 8, trí mhodhanna atá iomchuí in imthosca an cháis agus laistigh de theorainneacha ama sonraithe, lena n-áirítear, más iomchuí, trí fhógra a thabhairt do gach tomhaltóir ar leith lena mbaineann.
2. Mar chuid den fhaisnéis dá dtagraítear i mír 1 beidh míniú i dteanga intuigthe ar ábhar na caingne ionadaíche, a iarmhairtí dlí agus, más iomchuí, na gníomhartha atá le déanamh ag na tomhaltóirí lena mbaineann.

Airteagal 10

Éifeachtaí cinntí críochnaitheacha

1. Más ann do shárú a dhéanann díobháil do chomhleasanna tomhaltóirí de réir cinneadh críochnaitheach ó údarás riaracháin nó ó chúirt, lena n-áirítear ordú urghaire críochnaitheach dá dtagraítear in Airteagal 5(2)(b), áiritheoidh na Ballstáit go nglacfar leis sin mar léiriú doshéanta gurb ann don sárú chun críocha aon chaingne eile lena lorgaítear sásamh os comhair a gcúirteanna náisiúnta i gcoinne an trádálaí chéanna maidir leis an sárú céanna.
2. Áiritheoidh na Ballstáit go nglacfaidh a gcúirteanna náisiúnta nó a n-údaráis riaracháin le cinneadh críochnaitheach dá dtagraítear i mír 1 mar thoimhde infhrisnéise gur tharla sárú.
3. Áiritheoidh na Ballstáit go nglacfar le cinneadh dearbhaitheach críochnaitheach dá dtagraítear in Airteagal 6(2) mar léiriú doshéanta go bhfuil an trádálaí faoi dhliteanas i leith na dtomhaltóirí a ndearnadh díobháil dóibh de dheasca sárú chun críocha aon chaingne lena lorgaítear sásamh os comhair a gcúirteanna náisiúnta i gcoinne an trádálaí chéanna maidir leis an sárú céanna. Má thugann tomhaltóirí aonair caingean den sórt sin le haghaidh sásaimh, áiritheoidh na Ballstáit gur féidir leo sin a dhéanamh trí nósanna imeachta áisiúla agus simplithe.

Airteagal 11

Tréimhse teorann a a chur ar fionraí

Má a thionscnaítear caingean ionadaíoch dá dtagraítear in Airteagal 5 agus Airteagal 6, áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh sé d'éifeacht aige sin go gcuirfear ar fionraí na tréimhsí

teorann is infheidhme maidir le haon chaingean sásaimh le haghaidh na dtomhaltóirí a mbaineann an chaingean sin leo nó go gcuirfear briseadh sna tréimhsí sin, má tá na cearta ábhartha faoi réir tréimhse teorann faoi dhlí an Aontais nó faoin dlí náisiúnta.

Airteagal 12

Luas nós imeachta

1. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá lena áirithiú go gcaithfear leis na caingne ionadaíocha dá dtagraítear in Airteagal 5 agus in Airteagal 6 leis an luas cuí.
2. Caingne ionadaíocha le haghaidh ordú urghaire i bhfoirm beart eatramhach dá dtagraítear in Airteagal 5(2)(a), caithfear leo trí nós imeachta luathaithe.

Airteagal 13

Fianaise

An t-eintiteas cáilithe a bhfuil fíorais agus fianaise curtha i láthair aige atá le fáil go réasúnach agus ar leor iad chun tacú leis an gcaingean ionadaíoch, má shonraíonn an t-eintiteas sin tuilleadh fianaise atá faoi rialú an chosantóra, áiritheoidh na Ballstáit go bhféadfaidh an chúirt nó an t-údarás riaracháin a ordú, i gcomhréir leis na rialacha náisiúnta nós imeachta, go dtabharfaidh an cosantóir an fhianaise sin i láthair, faoi réir na rialacha de chuid an Aontais agus na rialacha náisiúnta is infheidhme maidir le rúndacht.

Airteagal 14

Pionóis

1. Leagfaidh na Ballstáit síos na rialacha maidir leis na pionóis is infheidhme maidir le neamhchomhlíonadh na gcinntí críochnaitheacha a eisítear le linn na caingne ionadaíche agus déanfaidh sé na bearta riachtanacha ar fad lena áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad. Beidh na pionóis dá bhforáiltear éifeachtach, comhréireach agus athchomhairleach.
2. Áiritheoidh na Ballstáit gur féidir na pionóis a bheith i bhfoirm fíneálacha.
3. Nuair atá cinneadh á dhéanamh maidir le leithdháileadh ioncaim ó fhíneálacha cuirfidh na Ballstáit comhleasanna tomhaltóirí san áireamh.
4. Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún maidir leis na forálacha dá dtagraítear i mír 1 faoin [dáta le haghaidh trasuí na Treorach] ar a dhéanaí agus tabharfaidh siad fógra dó gan mhoill maidir le haon leasú ina dhiaidh sin a dhéanfaidh difear dóibh.

Airteagal 15

Cúnamh le haghaidh eintitis cháilithe

1. Déanfaidh na Ballstáit na bearta riachtanacha lena áirithiú nach bhfuil na costais nós imeachta a bhaineann le caingne ionadaíocha ina mbaic airgeadais ar eintitis cháilithe an ceart a fheidhmiú go héifeachtach na bearta dá dtagraítear in Airteagal 5 agus Airteagal 6 a lorg, amhail teorainn a chur leis na táillí cúirte nó riaracháin is infheidhme, rochtain ar chúnamh dlíthiúil a dheonú dóibh más gá, nó maoiniú poiblí a sholáthar dóibh chun na críche sin.

2. Déanfaidh na Ballstáit na bearta riachtanacha lena áirithiú, i gcásanna ina gceanglaítear ar na heintitis cháilithe na tomhaltóirí lena mbaineann a chur ar an eolas faoin gcaingean ionadaíoch atá ar siúl, go bhféadfar an costas gaolmhar a fháil ar ais ón trádálaí má éiríonn leis an gcaingean.
3. Tacóidh na Ballstáit agus an Coimisiún le comhar idir eintitis cháilithe agus le malartú agus scaipeadh a ndea-chleachtas agus a dtaithí maidir le sáruithe trasteorann agus intíre a réiteach, agus éascóidh siad an méid sin.

Airteagal 16

Caingne ionadaíocha trasteorann

1. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá lena áirithiú gur féidir le haon eintiteas cáilithe atá ainmnithe roimh ré i mBallstát amháin i gcomhréir le hAirteagal 4(1) iarratas a chur faoi bhráid cúirteanna nó údarás riaracháin Ballstáit eile ach an liosta atá ar fáil go poiblí dá dtagraítear san Airteagal sin a chur i láthair. Glacfaidh na cúirteanna nó na húdaráis riaracháin leis an liosta sin mar fhianaise ar sheasamh dlí an eintitis cháilithe gan dochar dá gceart a scrúdú an bhfuil cuspóir an eintitis cháilithe ina bhonn cirt leis an eintiteas sin caingean a thabhairt i gcás sonrath.
2. Áiritheoidh na Ballstáit, má dhéanann an sárú difear do thomhaltóirí i mBallstáit dhifriúla nó más dócha go ndéanfaidh sé difear do thomhaltóirí i mBallstáit dhifriúla, go bhféadfadh roinnt eintiteas cáilithe ó Bhallstáit dhifriúla, ag gníomhú go comhpháirteach nó faoi ionadaíocht aon eintitis cháilithe amháin, an chaingean ionadaíoch a thabhairt os comhair cúirt inniúil nó údarás riaracháin Ballstáit chun comhleasanna tomhaltóirí i mBallstáit dhifriúla a chosaint.
3. Chun críocha caingne ionadaíocha trasteorann, agus gan dochar do na cearta a dheonaítear d'eintitis eile faoin reachtaíocht náisiúnta, cuirfidh na Ballstáit an liosta de na heintitis cháilithe atá ainmnithe roimh ré chuig an gCoimisiún. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas faoi ainm agus cuspóir na n-eintiteas cáilithe sin. Cuirfidh an Coimisiún an fhaisnéis sin ar fáil go poiblí agus coimeádfaidh sé cothrom le dáta í.
4. Má cheistíonn Ballstát nó an Coimisiún go gcomhlíonann eintiteas cáilithe na critéir a leagtar síos in Airteagal 4(1), déanfaidh an Ballstát a d'ainmnigh an t-eintiteas an cheist a scrúdú agus, más iomchuí, an t-ainmniúchán a chúlghairm mura bhfuil ceann amháin nó níos mó de na critéir á gcomhlíonadh.

Caibidil 3

Forálacha críochnaitheacha

Airteagal 17

Aisghairm

Aisghairtear Treoir 2009/22/AE amhail ón [dáta chur i bhfeidhm na Treorach seo] gan dochar d'Airteagal 20(2).

Déanfar tagairtí don Treoir aisghairthe a fhorléiriú mar thagairtí don Treoir seo agus léifear iad i gcomhréir leis an tábla comhghaoil atá in Iarscríbhinn II.

Airteagal 18

Faireachán agus meastóireacht

1. Tráth nach luaithe ná cúig bliana tar éis dháta chur i bhfeidhm na Treorach seo, déanfaidh an Coimisiún meastóireacht ar an Treoir seo agus tíolacfaidh sé tuarascáil maidir leis na príomhthorthaí do Pharlaimint na hEorpa, don Chomhairle agus do Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa. Déanfar an mheastóireacht i gcomhréir le treoirlínte an Choimisiúin maidir le rialáil níos fearr. Sa tuarascáil, déanfaidh an Coimisiún measúnú go háirithe ar raon feidhme chur i bhfeidhm na Treorach seo mar a shainítear sin in Airteagal 2 agus in Iarscríbhinn I.
2. Tráth nach déanaí ná bliain tar éis theacht i bhfeidhm na Treorach seo, déanfaidh an Coimisiún a mheas an bhfuil an leibhéal cosanta do chearta tomhaltóirí faoi na rialacha maidir le cearta paisinéirí aeir agus iarnróid inchomparáide leis an leibhéal cosanta dá bhforáiltear faoin Treoir seo. Más amhlaidh cás, tá sé beartaithe ag an gCoimisiún tograí iomchuí a dhéanamh is féidir a bheith i gceist leo, go háirithe, na gníomhartha dá dtagraítear i bpointe 10 agus i bpointe 15 d'Iarscríbhinn I a bhaint as raon feidhme chur i bhfeidhm na Treorach seo mar a shainítear sin in Airteagal 2.
3. Soláthróidh na Ballstáit don Choimisiún, ar bhonn bliantúil, den chéad uair ceithre bliana ar a dhéanaí tar éis dháta chur i bhfeidhm na Treorach seo, an fhaisnéis seo a leanas atá riachtanach chun an tuarascáil dá dtagraítear i mír 1 a ullmhú:
 - (a) an líon caingne ionadaíocha arna dtabhairt os comhair údaráis riaracháin agus bhreithiúnacha de bhun na Treorach seo;
 - (b) an cineál eintitis cháilithe a thug na caingne;
 - (c) an cineál sáraithe lena mbaineann na caingne ionadaíocha, na páirtithe sna caingne ionadaíocha agus an earnáil eacnamaíoch lena mbaineann na caingne ionadaíocha;
 - (d) fad na n-imeachtaí ó thionscnamh na caingne go dtí glacadh na n-orduithe urghairí críochnaitheacha dá dtagraítear in Airteagal 5, na n-orduithe sásaimh nó na gcinntí dearbhaitheacha dá dtagraítear in Airteagal 6 nó go dtí faomhadh críochnaitheach na socraíochta dá dtagraítear in Airteagal 8;
 - (e) torthaí na gcaingne ionadaíocha;
 - (f) an líon eintiteas cáilithe atá rannpháirteach sa sásra maidir le comhar agus malartú dea-chleachtas dá dtagraítear in Airteagal 15(3).

Airteagal 19

Trasuí

1. Na forálacha reachtaíochta, rialúcháin nó riaracháin is gá chun an Treoir seo a chomhlíonadh, déanfaidh na Ballstáit iad a ghlacadh agus a fhoilsiú faoin [18 mí tar éis dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo] ar a dhéanaí. Cuirfidh siad téacs na bhforálacha sin in iúl don Choimisiún láithreach.

Cuirfidh Ballstáit na forálacha sin i bhfeidhm ón [6 mhí i ndiaidh an spriocdháta trasuí].

Nuair a ghlacfaidh na Ballstáit na forálacha sin, beidh tagairt iontu don Treoir seo nó beidh tagairt den sórt sin ag gabháil leo tráth a bhfoilsithe oifigiúil. Is iad na Ballstáit a chinnfidh an tslí le tagairt den sórt sin a dhéanamh.

2. Déanfaidh na Ballstáit téacs fhorálacha an dlí náisiúnta a ghlacfaidh siad sa réimse a chumhdaítear leis an Treoir seo a chur in iúl don Choimisiún.

Airteagal 20

Forálacha idirthréimhseacha

1. Cuirfidh na Ballstáit na forálacha reachtaíochta, rialúcháin nó riaracháin lena dtrasúitear an Treoir seo i bhfeidhm maidir le sáruithe a thosaigh tar éis an *[dáta chur i bhfeidhm na Treorach seo]*.
2. Cuirfidh na Ballstáit na forálacha reachtaíochta, rialúcháin nó riaracháin lena dtrasúitear Treoir 2009/22/CE i bhfeidhm maidir le sáruithe a thosaigh roimh an *[dáta chur i bhfeidhm na Treorach seo]*.

Airteagal 21

Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Treoir seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a foilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Airteagal 22

Seolaithe

Dírítear an Treoir seo chuig na Ballstáit.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil,

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán

RÁITEAS AIRGEADAIS REACHTACH

1. LEAGAN AMACH AN TOGRA/TIONSCNAIMH

- 1.1. Teideal an togra/tionscnaimh
- 1.2. Réimsí beartais lena mbaineann i gcreat ABM/ABB
- 1.3. An cineál togra/tionscnaimh
- 1.4. Cuspóirí
- 1.5. Forais an togra/tionscnaimh
- 1.6. Fad agus tionchar airgeadais
- 1.7. Modhanna bainistíochta atá beartaithe

2. BEARTA BAINISTÍOCHTA

- 2.1. Rialacha faireacháin agus tuairiscithe
- 2.2. Córas bainistíochta agus rialaithe
- 2.3. Bearta chun calaois agus neamhrialtachtaí a chosc

3. AN TIONCHAR AIRGEADAIS A MHEASTAR A BHEIDH AG AN TOGRA/TIONSCNAMH

- 3.1. Ceannteidil an chreata airgeadais ilbhliantúil agus na línte buiséid ar a n-imreofar tionchar
- 3.2. An tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar chaiteachas
 - 3.2.1. *Achoimre ar an tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar chaiteachas*
 - 3.2.2. *An tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí*
 - 3.2.3. *An tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar leithreasuithe de chineál riaracháin*
 - 3.2.4. *Comhoiriúnacht don chreat airgeadais ilbhliantúil reatha*
 - 3.2.5. *Ranníocaíochtaí ó thrú páirtithe*
- 3.3. An tionchar a mheastar a bheidh ar ioncam

RÁITEAS AIRGEADAIS REACHTACH

1. LEAGAN AMACH AN TOGRA/TIONSCNAIMH

1.1. Teideal an togra/tionscnaimh

Togra le haghaidh Treoir ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le caingne ionadaíocha chun comhleasanna tomhaltóirí a chosaint, agus lena n-aisghairtear Treoir 2009/22/CE maidir le hurghairí do chosaint leasanna tomhaltóirí

1.2. Réimsí beartais lena mbaineann i gcreat ABM/ABB³⁴

Teideal 33 – Ceartas agus Tomhaltóirí - Caibidil 33 02 01 - Clár um Chearta, um Chomhionannas agus um Shaoránacht (REC)

Raon feidhme na réimsí beartais eile lena mbaineann - Féach Iarscríbhinn I den togra

1.3. An cineál togra/tionscnaimh

☐ Baineann an togra/tionscnaimh le **beart nua**

☐ Baineann an togra/tionscnaimh le **beart nua a leanann treoirthionscadal/réamhbheart**³⁵

☒ Baineann an togra/tionscnaimh le **síneadh ar bheart atá ann cheana**

☐ Baineann an togra/tionscnaimh le **beart a atreoraíodh i dtreo beart nua**

1.4. Cuspóirí

1.4.1. Cuspóirí straitéiseacha ilbhliantúla an Choimisiúin ar a bhfuil an togra/tionscnaimh dírithe

Margadh inmheánach níos cothroime agus níos doimhne; margadh aonair digiteach

Ard-Stiúrtóireacht an Cheartais - Clár um Chearta, um Chomhionannas agus um Shaoránacht (REC), Cuspóir sonrach Uimh. 9 a bhaineann le beartas tomhaltóirí:

- Chun acmhainn daoine aonair mar thomhaltóirí sa mhargadh inmheánach a chumasú lena gcearta a eascraíonn as dlí an Aontais a fhorfheidhmiú.

Cuspóir sonrach an togra:

- Le caingne ionadaíocha feabhsaithe, is é an cuspóir atá ann an líon sárúithe ar dhlí an Aontais a dhéanann difear do chomhleasanna tomhaltóirí a laghdú agus, dá bhrí sin, comhlíonadh a fheabhsú agus dochar don tomhaltóir a dhíothú.

Cuspóir sonrach na gníomhaíochta buiséadaithe atá molta:

- Leanúint de na bearta oideachais agus comhair agus iad a leathnú chuig líon níos mó eintiteas cáilithe ar fud an Aontais Eorpaigh chun úsáid caingne ionadaíocha le haghaidh sárúithe a bhfuil impleachtaí trasteorann acu a mhéadú.

³⁴

ABM: Bainistiú de réir gníomhaíochtaí; ABB: Buiséadú de réir gníomhaíochtaí.

³⁵

Mar a thagraítear dó in Airteagal 54(2)(a) nó (b) den Rialachán Airgeadais.

1.4.2. Cuspóirí sonracha agus na gníomhaíochtaí ABM/ABB lena mbaineann

Gníomhaíochtaí ABM/ABB lena mbaineann

Gníomhaíochtaí anailíseacha (bailiú sonraí agus staidrimh)

Foghlaim agus comhar frithpháirteach (imeachtaí, ardán malartaithe leictreonaigh, modhanna cianchumarsáide)

1.4.3. An toradh agus an tionchar a bhfuil súil leo

Sonraigh an tionchar a bheadh ag an togra/tionscnamh ar na tairbhíthe/grúpaí ar a bhfuil sé dírithe.

Ar thomhaltóirí: leibhéal níos airde de chosaint do thomhaltóirí agus dochar laghdaithe do thomhaltóirí, óir neartófar na sásraí le haghaidh comhshásaimh i gcásanna díobhála do shlua mór daoine agus dá bhrí sin beidh dreasachtaí láidre ann do thrádálaithe dlí tomhaltóirí an Aontais a chomhlíonadh.

Ar eintitis cháilithe: Bearta nua agus rialacha níos soiléire d'eintitis cháilithe atá cumasaithe chun caingne ionadaíocha a thabhairt, go háirithe i gcásanna trasteorann.

Ar thrádálaithe: Bainfidh trádálaithe tairbhe as níos mó cothrom iomaíochta agus méadú ar iomaíocht chóir.

1.4.4. Táscairí lena léireofar toradh agus tionchar

Sonraigh na táscairí lena léireofar an faireachán ar chur chun feidhme an togra/tionscnaimh.

Éilíonn Airteagal 18 (Faireachán agus meastóireacht) den togra seo go ndéanfaidh na Ballstáit foráil maidir le heolas staidrimh a sholáthar maidir leis na táscairí seo a leanas:

- an líon agus na cineálacha caingne ionadaíocha arna dtabhairt os comhair údaráis riaracháin agus bhreithiúnacha de bhun na Treorach seo;
- an cineál eintitis cháilithe a thug an chaingean;
- an cineál sáraithe lena mbaineann na caingne ionadaíocha, na páirtithe sna caingne ionadaíocha agus an earnáil eacnamaíoch lena mbaineann na caingne ionadaíocha;
- fad na n-imeachtaí ó thionscnamh na caingne go dtí glacadh na n-orduithe urghairí críochnaitheacha dá dtagraítear in Airteagal 5, na n-orduithe sásaimh nó na gcinntí dearbhaitheacha dá dtagraítear in Airteagal 6 nó go dtí faomhadh críochnaitheach na socraíochta dá dtagraítear in Airteagal 8
- torthaí críochnaitheacha na gcaingne ionadaíocha (e.g. socraíochtaí, orduithe sásaimh)
- an líon eintiteas cáilithe atá rannpháirteach sa sásra maidir le comhar agus malartú dea-chleachtas dá dtagraítear in Airteagal 15(3).

1.5. Forais an togra/tionscnaimh

1.5.1. Na ceanglais is gá a chomhlíonadh sa ghearrthéarma nó san fhadtéarma

Tá sé mar aidhm leis an togra éifeachtacht an nós imeachta urghaire a fheabhsú agus bearta a thabhairt isteach chun iarmhairtí sáruithe ar chearta tomhaltóirí a dhíothú. Le caingne ionadaíocha feabhsaithe, is é an cuspóir atá ann an líon sáruithe ar dhlí an

Aontais a dhéanann difear do chomhleasanna tomhaltóirí a laghdú agus, dá bhrí sin, comhlíonadh a fheabhsú agus dochar don tomhaltóir a dhíothú.

1.5.2. *Luach breise a bhaineann le rannpháirteachas AE*

Níl rochtain ag tomhaltóirí ar dheiseanna éifeachtacha sásaimh i ngach Ballstát go fóill. Éilíonn na héagothromaíochtaí suntasacha aitheanta i measc na mBallstát maidir le héifeachtacht na Treoir reatha maidir le hUrghairí idirghabháil ón Aontas Eorpach, go háirithe i bhfianaise na n-impleachtaí trasteorann atá aici. Is dócha gur breis ilroinnte a bheadh mar thoradh ar na Ballstáit gníomhaíocht a dhéanamh iad féin, dá dheasca sin leanfadh an chóireáil neamh-chomhionann do thomhaltóirí agus do thrádálaithe sa mhargadh inmheánach ar aghaidh, leanfadh na leibhéil dhifriúla de shásamh tomhaltóirí san Aontas ar aghaidh, agus ar deireadh, lagófaí an Margadh Aonair do thomhaltóirí.

1.5.3. *Ceachtanna a foghlaimíodh ó thaithí eile den sórt sin san am a chuaigh thart*

Chinn Tuarascáil 2008 an Choimisiúin ar chur i bhfeidhm Threoir na nUrghairí gur éirigh go maith leis an nós imeachta urghairí a úsáideadh ar shárúithe náisiúnta ach nach raibh sé chomh héifeachtach céanna chun stop a chur le sárúithe trasteorann, mar gheall den chuid is mó ar easpa acmhainní eintiteas cáilithe déileáil le nósanna imeachta difriúla sna Ballstáit éagsúla. Chinn Tuarascáil 2012 ón gCoimisiún, go raibh acmhainneacht shuntasach ag an nós imeachta urghairí dá bhféadfaí na heasnamh a sháru, go háirithe na costais arda a bhaineann leis na himeachtaí, fad agus castacht na nósanna imeachta, agus éifeachtaí réasúnta teoranta na rialuithe ar urghairí ar thomhaltóirí agus an deacracht a bhaineann lena bhforfheidhmiú. Aithníodh go leor de na baic chéanna, go háirithe an easpa sásaimh do thomhaltóirí, sa mheastóireacht chuimsitheach a rinneadh ar Threoir na nUrghairí laistigh de Sheiceáil Oiriúnachta 2017 an Aontais maidir le dlí na dtomhaltóirí agus dlí margaíochta.

1.5.4. *Comhoiriúnacht d'ionstraimí iomchuí eile agus sineirgíocht a d'fhéadfadh a bheith ann*

Tá an togra comhsheasmhach agus comhoiriúnach go hiomlán le beartais an Aontais atá ann cheana. Cuireann sé leis na nósanna imeachta urghaire agus sásaimh atá ar fáil in ionstraimí earnála trí shásra sonrach le haghaidh caingean ionadaíoch a thabhairt isteach má tá nó más rud é go bhféadfaí díobháil a dhéanamh do chomhleasanna tomhaltóirí. Tacóidh forfheidhmiú níos fearr ionstraimí dhlí an Aontais atá cumhdaithe faoin raon feidhme go háirithe le straitéisí maidir leis an Margadh Aonair Digiteach, Aontas na Margaí Caipitil, Aontas Fuinnimh agus Geilleagar Ciorclach.

1.6. **Fad agus tionchar airgeadais**

☐ Togra/tionscnamh a bheidh i bhfeidhm ar feadh **tréimhse theoranta**

- ☐ Togra/tionscnamh a bheidh i bhfeidhm ón [LL/MM]BBBB go dtí an [LL/MM]BBBB
- ☐ Tionchar airgeadais ó BBBB go BBBB

Togra/tionscnamh a bheidh i bhfeidhm ar feadh tréimhse neamhtheoranta

- Cuirfear chun feidhme é le linn na tréimhse tosaigh BBBB go BBBB,

- agus cuirfear ag feidhmiú go hiomlán ina dhiaidh sin é.

1.7. **Modhanna bainistíochta atá beartaithe**³⁶

X Bainistíocht dhíreach a dhéanann an Coimisiún

- X ina ranna, lena n-áirítear an chuid sin den fhoireann atá i dtoscaireachtaí an Aontais;
- ☐ trí na gníomhaireachtaí feidhmiúcháin;

☐ **Bainistíocht atá comhroinnte** leis na Ballstáit

☐ **Bainistíocht indíreach** trí chúraimí a bhaineann le cur chun feidhme an bhuiséid a shannadh dóibh seo a leanas::

- ☐ tríú tíortha nó na comhlachtaí a d'ainmnigh siad;
- ☐ eagraíochtaí idirnáisiúnta agus a ngníomhaireachtaí (tabhair sonraí);
- ☐ BEI agus an Ciste Eorpach Infheistíochta;
- ☐ comhlachtaí dá dtagraítear in Airteagal 208 agus Airteagal 209 den Rialachán Airgeadais;;
- ☐ comhlachtaí dlí poiblí;
- ☐ comhlachtaí arna rialú ag an dlí príobháideach agus a bhfuil misean seirbhíse poiblí acu sa mhéid go gcuireann siad ráthaíochtaí leordhóthanacha airgeadais ar fáil;
- ☐ comhlachtaí arna rialú ag dlí príobháideach Ballstáit, a gcuirtear de chúram orthu comhpháirtíochtaí príobháideacha poiblí a chur chun feidhme, agus a sholáthraíonn ráthaíochtaí leordhóthanacha airgeadais;
- ☐ daoine a gcuirtear de chúram orthu bearta sonracha a chur chun feidhme in CBES de bhun Theideal V de CAE, ar daoine iad a aithnítear sa bhunghníomh ábhartha.
- *I gcás ina sonraítear níos mó ná modh bainistíochta amháin, tabhair sonraí sa roinn "Nótaí" le do thoil.*

Nótaí

Ní mór do na Ballstáit agus don Choimisiún Eorpach araon tacú leis an gcomhar agus malartú dea-chleachtas idir na heintitis cháilithe agus iad a éascú (Airteagal 15(3) den togra).

³⁶

Is féidir mionsonraí ar na modhanna bainistíochta agus tagairtí don Rialachán Airgeadais a fheiceáil ar shuíomh [gréasáin](http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html) Ard-Stiúrthóireacht an Bhuiséid:

2. BEARTA BAINISTÍOCHTA

2.1. Rialacha faireacháin agus tuairiscithe

Sonraigh minicíocht na mbeart agus na coinníollacha atá leo

Éilíonn Airteagal 18 (Faireachán agus meastóireacht) go ndéanfaidh an Coimisiún meastóireacht tráth nach déanaí ná cúig bliana i ndiaidh an dáta cur i bhfeidhm. Bunóidh an Coimisiún clár mionsonraithe chun faireachán a dhéanamh ar aschuir, torthaí agus tionchair na Treorach seo, na táscairí, agus minicíocht an bhailithe. Áireofar i ról na mBallstát sa ghníomhaíocht sin go háirithe faisnéis staidrimh a sholáthar mar a fhoráiltear in Airteagal 18.

Úsáidfear samplaí na dtáscairí a liostaítear i roinn 1.4.4. den ráiteas airgeadais seo chun tacú leis an meastóireacht.

Maidir le faireachán a dhéanamh ar aon chaiteachas airgeadais, tá feidhm ag forálacha Rialachán (AE) Uimh. 1381/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Nollaig 2013 lena mbunaítear Clár um Chearta, um Chomhionannas agus um Shaoránacht, maidir leis an tréimhse idir 2014 agus 2020.

2.2. Córas bainistíochta agus rialaithe

2.2.1. Na rioscaí a aithníodh.

Níor aithníodh aon rioscaí

2.2.2. Faisnéis maidir leis an gcóras rialaithe inmheánaigh atá i bhfeidhm.

Neamhbhainteach

2.2.3. Meastachán ar chostais agus ar shochair na rialuithe agus measúnú ar an leibhéal riosca earráide a bhfuiltear ag súil leis.

Neamhbhainteach

2.3. Bearta chun calaois agus neamhrialtachtaí a chosc

Sonraigh bearta coisctheacha agus cosanta atá ann cheana nó atá beartaithe.

I dteannta le cur i bhfeidhm an Rialacháin Airgeadais chun calaois agus neamhrialtachtaí a chosc, déanfar rialú cáilíochta agus fíorú ar na sonraí a chuirtear isteach chun aghaidh a thabhairt ar aon bhearnaí nó mírialtachtaí.

3. AN TIONCHAR AIRGEADAIS A MHEASTAR A BHEIDH AG AN TOGRA/TIONSCNAMH

3.1. Ceannteidil an chreata airgeadais ilbhliantúil agus na línte buiséid ar a n-imreofar tionchar

- Línte buiséid atá ann cheana

In ord cheannteidil agus línte buiséid an chreata airgeadais ilbhliantúil.

Ceannteide al an chreata airgeadais ilbhliantúil	Líne buiséid	Saghas caiteachais	Ranníocaíocht			
	Uimh. 3 Slándáil agus saoránacht	LD/LN ³⁷	ó thíortha de chuid CSTE ³⁸	ó thíortha is iarrthóirí ³⁹	ó thríú tíortha	de réir bhrí Airteagal 21(2)(b) den Rialachán Airgeadais
	33 02 01	LD	TÁ	NÍL	NÍL	NÍL

- Línte nua buiséid atá á n-iarraidh - Neamhbhainteach

In ord cheannteidil agus línte buiséid an chreata airgeadais ilbhliantúil.

Ceannteide al an chreata airgeadais ilbhliantúil	Líne buiséid	Saghas caiteachais	Ranníocaíocht			
	Uimhir [Ceannteideal.....]	LD/LN	ó thíortha de chuid CSTE	ó thíortha is iarrthóirí	ó thríú tíortha	de réir bhrí Airteagal 21(2)(b) den Rialachán Airgeadais

³⁷ LD = Leithreasuithe difreáilte / LN = Leithreasuithe neamhdhifreáilte.

³⁸ CSTE: Comhlachas Saorthrádála na hEorpa.

³⁹ Tíortha is iarrthóirí agus, nuair is iomchuí, tíortha ó na Balcáin Thiar a d'fhéadfadh bheith ina n-iarrthóirí.

3.2. An tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar chaiteachas

3.2.1. Achoimre ar an tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar chaiteachas

EUR milliúin (go dtí an tríú deachúil)

Ceannteideal an chreata airgeadais ilbhliantúil:	3	Slándáil agus saoránacht
---	---	--------------------------

ARD-STIÚRTHÓIREACHT AN CHEARTAIS			Bliain 2019	Bliain 2020	Bliain 2021	Bliain 2022	Bliain 2023	Bliain 2024	IOMLÁN
• Leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí									
Uimhir na líne buiséid 33 02 01	Gealltanais	(1)	0.700						0.700
	Íocaíochtaí	(2)	0.560						0.560
Uimhir na líne buiséid	Gealltanais	(1a)							
	Íocaíochtaí	(2 a)							
Leithreasuithe de chineál riaracháin arna maoiniú as clúdach clár sonrach ⁴⁰									
Uimhir na líne buiséid 33.01 04 01		(3)	0.125	0.125					0.250
IOMLÁN leithreasuithe d'ARD-STIÚRTHÓIREACHT AN CHEARTAIS (faoi gClár um Chearta, um Chomhionannas agus um Shaoránacht)	Gealltanais	=1+1a +3	0.825	0.125					0.950
	Íocaíochtaí	=2+2a +3	0.685	0.125					0.810

⁴⁰ Cúnamh agus caiteachas teicniúil agus/nó riaracháin ar mhaithe le cláir agus/nó bearta de chuid AE (seanlínte "BA") a chur chun feidhme, taighde indíreach, taighde díreach.

• IOMLÁN leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí	Gealltanais	(4)	0.700						0.700
	Íocaíochtaí	(5)	0.560						0.560
• IOMLÁN leithreasuithe de chineál riaracháin arna maoiniú as clúdach clár sonrach		(6)	0.125	0.125					0.250
IOMLÁN leithreasuithe faoi CHEANNTIDEAL Uimh. 3 Slándáil agus saoránacht den chreat airgeadais ilbhliantúil	Gealltanais	=4+ 6	0.825	0.125					0.950
	Íocaíochtaí	=5+ 6	0.685	0.125					0.810

Má tá tionchar ag an togra/tionscnamh ar níos mó ná ceannteideal amháin:

• IOMLÁN leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí	Gealltanais	(4)							
	Íocaíochtaí	(5)							
• IOMLÁN leithreasuithe de chineál riaracháin arna maoiniú as clúdach clár sonrach		(6)							
IOMLÁN leithreasuithe faoi CHEANNTIDIL 1 go 4 den chreat airgeadais ilbhliantúil (Méid tagartha)	Gealltanais	=4+ 6							
	Íocaíochtaí	=5+ 6							

Ceannteideal an chreata airgeadais ilbhliantúil:	5	"Caiteachas riaracháin"
---	----------	-------------------------

EUR milliúin (go dtí an tríú deachúil)

		Bliain 2019	Bliain 2020	Bliain 2021	Bliain 2022	Bliain 2023	Bliain 2024	IOMLÁN
Ard-Stiúrthóireacht: CEARTAS								
• Acmhainní daonna		0.143	0.143					0.286
• Caiteachas riaracháin eile								
IOMLÁN ARD-STIÚRTHÓIREACHT AN CHEARTAIS		0.143	0.143					0.286

IOMLÁN leithreasuithe faoi CHEANNTEIDEAL 5 den chreat airgeadais ilbhliantúil	(Iomlán gealltanais = Iomlán íocaíochtaí)	0.143	0.143					0.286
--	--	--------------	--------------	--	--	--	--	--------------

EUR milliúin (go dtí an tríú deachúil)

		Bliain 2019	Bliain 2020	Bliain 2021	Bliain 2022	Bliain 2023	Bliain 2024	IOMLÁN
IOMLÁN leithreasuithe faoi CHEANNTEIDIL 1 go 5 den chreat airgeadais ilbhliantúil	Gealltanais	0.968	0.268					1.236
	Íocaíochtaí	0.828	0.268					1.096

3.2.2. An tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí

- ☐ Ní éilíonn an togra/tionscnamh go n-úsáidfear leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí
- ☒ Éilíonn an togra/tionscnamh go n-úsáidfear leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí mar a mhínítear thíos:

Leithreasuithe faoi chomhair gealltanais in EUR milliúin (go dtí an tríú deachúil)

Sonraigh cuspóirí agus aschuir			Bliain 2019		Bliain 2020		Bliain 2021		Bliain 2022		Bliain 2023		Bliain 2024		IOMLÁN	
	ASCHUIR															
	Sagha s	Meán chosta s	Líon	Costas	Líon	Costas	Líon	Costas	Líon	Costa s	Líon	Costas	Líon	Cost as	Líon iomlán	Costas iomlán
↓																
CUSPÓIR SONRACH Uimh. 1			Leanúint leis na bearta oideachais agus comhair agus iad a leathnú chuig líon níos mó eintiteas cáilithe ar fud an Aontais chun úsáid caingne ionadaíocha le haghaidh sáruithe a bhfuil impleachtaí trasteorann acu a mhéadú													
- Aschur - Foghlaim, comhar frithpháirteach (Imeachtaí, ardán malartaithe leictreonaigh, modhanna			2	0.825	1	0.125									3	0.950
Fo-iomlán do chuspóir sonrach Uimh. 1			2	0,825	1	0,125									3	0,950

CUSPÓIR SONRACH Uimh. 2...

An líon sáruithe ar dhlí an Aontais a dhéanann difear do chomhleasanna tomhaltóirí a laghdú agus, dá bhrí sin, comhlíonadh a fheabhsú agus dochar don tomhaltóir a dhíothú.

- Gníomhaíochtaí Anailíseacha aschuir -bailiú sonraí agus staidrimh															0	0
Fo-iomlán do chuspóir sonrach Uimh. 2																0
COSTAS IOMLÁN			2	0.825	1	0.125									3	0.950

3.2.3. An tionchar a mheastar a bheidh ag an togra/tionscnamh ar leithreasuithe de chineál riaracháin

3.2.3.1. Achoimre

- ☐ Ní éilíonn an togra/tionscnamh go n-úsáidfear leithreasuithe de chineál riaracháin
- ☒ Éilíonn an togra/tionscnamh go n-úsáidfear leithreasuithe de chineál riaracháin mar a mhínítear thíos:

EUR milliúin (go dtí an tríú deachúil)

	Bliain 2019	Bliain 2020	Bliain 2021	Bliain 2022	Bliain 2023	Bliain 2024	IOMLÁN
--	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--------

CEANNTÉIDEAL 5 den chreat airgeadais ilbhliantúil							
Acmhainní daonna	0.143	0.143					0.286
Caiteachas riaracháin eile							
Fo-iomlán CHEANNTÉIDEAL 5 den chreat airgeadais ilbhliantúil	0.143	0.143					0.286

Lasmuigh de CHEANNTÉIDEAL 5⁴¹ den chreat airgeadais ilbhliantúil							
Acmhainní daonna							
Caiteachas eile de chineál riaracháin (1 intra muros)	0.125	0.125					0.250
Fo-iomlán lasmuigh de CHEANNTÉIDEAL 5 den chreat airgeadais ilbhliantúil	0.125	0.125					0.250

IOMLÁN	0.268	0.268					0.536
---------------	--------------	--------------	--	--	--	--	--------------

Cumhdófar na hacmhainní daonna is gá agus caiteachas eile de chineál riaracháin le leithreasuithe ón Ard-Stiúrthóireacht a bhfuil bainistíocht an bhirt faoina gcúram cheana agus/nó atá ath-implonaithe laistigh den Ard-Stiúrthóireacht, mar aon le haon leithdháileadh breise a d'fhéadfaí a thabhairt don Ard-Stiúrthóireacht atá i mbun bainistíochta faoi chuimsiú an nós imeachta maidir le leithdháileadh bliantúil i bhfianaise na srianta buiséadacha

⁴¹ Cúnamh agus caiteachas teicniúil agus/nó riaracháin ar mhaithe le cláir agus/nó bearta de chuid AE (seanlínte "BA") a chur chun feidhme, taighde indíreach, taighde díreach.

3.2.3.2. Na hacmhainní daonna a mheastar a bheidh riachtanach

- ☐ Ní éilíonn an togra/tionscnamh go n-úsáidfear acmhainní daonna.
- ☒ Éilíonn an togra/tionscnamh go n-úsáidfear acmhainní daonna mar a mhínítear thíos:

Sloinnfear an meastachán in aonaid de choibhéis lánaimseartha

	Bliain 2019	Bliain n 2020	Bliain 2021	Bliain 2022	Bliain 2023	Bliain 2024
• Poist don phlean bunaíochta (oifigigh agus foireann shealadach)						
33. 01 01 01 (Ceanncheathrú agus Oifigí Ionadaíocht an Choimisiúin)	1	1				
XX 01 01 02 (Toscaireachtaí)						
XX 01 05 01 (Taighde indíreach)						
10 01 05 01 (Taighde díreach)						
• Foireann sheachtrach (i gcoibhéis lánaimseartha: FTE)⁴²						
33. 01 02 01 (CA, SNE, INT ón gclúdach iomlánaíoch)						
XX 01 02 02 (CA, LA, SNE, INT agus JED sna toscaireachtaí)						
XX 01 04 yy ⁴³	- sa cheanncheathrú					
	- toscaireachtaí					
XX 01 05 02 (CA, SNE, INT – taighde indíreach)						
10 01 05 02 (CA, INT, SNE – taighde díreach)						
Línte buiséid eile (sonraigh)						
IOMLÁN	1	1				

Soláthrófar na hacmhainní daonna is gá le baill foirne ón Ard-Stiúrthóireacht a bhfuil bainistíocht an bhirt faoina gcúram cheana agus/nó a ath-implonófar laistigh den Ard-Stiúrthóireacht, mar aon le haon leithdháileadh breise a d'fhéadfaí a thabhairt don Ard-Stiúrthóireacht atá i mbun bainistíochta faoi chuimsiú an nós imeachta maidir le leithdháileadh bliantúil i bhfianaise na srianta buiséadacha.

Cur síos ar na cúraimí a bheidh le déanamh:

Oifigigh agus pearsanra sealadach	An glao ar léiriú spéise a sheoladh agus an tionscnamh a chomhordú
Pearsanra seachtrach	

⁴² AC= Gníomhairí ar Conradh; LA= Ball foirne áitiúil; SNE= Saineolaí náisiúnta ar iasacht; INT= Ball foirne gníomhaireachta; JED = Saineolaí sóisearach i dtoscaireacht.

⁴³ Fo-uasteorainn d'fhoireann sheachtrach arna cumhdach ag leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí (na seanlínte "BA").

3.2.4. Comhoiriúnacht don chreat airgeadais ilbhliantúil reatha

- X Tá an togra/tionscnamh comhoiriúnach don chreat airgeadais ilbhliantúil reatha.
- ☐ Beidh athchlárú an cheannteidil ábhartha sa chreat airgeadais ilbhliantúil ag gabháil leis an togra/tionscnamh seo.

Mínigh an cineál athchlárú a bhfuil gá leis, agus sonraigh na línte buiséid lena mbaineann agus na méideanna comhfhreagracha.

- ☐ Éilíonn an togra/tionscnamh go gcuirfear an ionstraim sholúbthachta i bhfeidhm nó go ndéanfar athbhreithniú ar an gcreat airgeadais ilbhliantúil.

Mínigh an méid a bhfuil gá leis, agus sonraigh na ceannteidil agus na línte buiséid lena mbaineann agus na méideanna comhfhreagracha.

3.2.5. Ranníocaíochtaí ó thríú páirtithe

- X Ní dhéantar foráil sa togra/tionscnamh maidir le cómhaoiniú le tríú páirtithe.
- Déantar foráil sa togra/tionscnamh maidir le cómhaoiniú atá réamh-mheasta thíos:

Leithreasuithe in EUR milliúin (go dtí an 3ú deachúil)

	Bliain N	Bliain N+1	Bliain N+2	Bliain N+3	Iontráil na blianta ar fad a theastaíonn le fad an tionchair a thaispeáint (féach pointe 1.6)			Iomlán
Sonraigh an comhlacht cómhaoinithe								
IOMLÁN leithreasuithe cómhaoinithe								

3.3. An tionchar a mheastar a bheidh ar ioncam

- X Ní bheidh tionchar airgeadais ar bith ag an togra ar ioncam.
- ☐ Beidh an tionchar airgeadais seo a leanas ag an togra/tionscnamh:
 - ☐ ar acmhainní dílse
 - ☐ ar ioncam ilghnéitheach

EUR milliúin (go dtí an tríú deachúil)

Líne buiséid ioncaim:	Leithreasuithe atá ar fáil don bhliain airgeadais reatha	Tionchar an togra/an tionscnaimh ⁴⁴					
		Bliain N	Bliain N+1	Bliain N+2	Bliain N+3	Iontráil na blianta ar fad a theastaíonn le fad an tionchair a thaispeáint (féach pointe 1.6)	
Airteagal							

I gcás ioncam ilghnéitheach atá 'sannta', sonraigh na línte buiséid a n-imrítear tionchar orthu.

Sonraigh an modh chun an tionchar ar ioncam a ríomh.

⁴⁴

A fhad a bhaineann le hacmhainní dílse traidisiúnta (dleachtanna talmhaíochta, tobhaigh siúcra), ní mór na méideanna a luaitear a bheith ina nglanmhéideanna, i.e. méideanna comhlána agus 25% de na costais bhailiúcháin a bheith bainte astu.